

TAGAJÁNLÁSOK

1899-BEN.

KÉZIRAT GYANÁNT

AZ AKADÉMIA BELSŐ HASZNÁLATÁRA.

BUDAPEST,

HORNYÁNSZKY VIKTOR CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVNYOMDÁJA

1899.

TAGAJÁNLÁSOK

1899-ben.

AZ I. OSZTÁLYBA:

SZÁSZ KÁROLY rendes tagot *tiszteleti* tagul ajánlja gróf Kuun Géza tiszt. tag. A m. tud. Akadémia I. osztálya r. tagját, főtiszteletű és méltóságos dr. Szász Károlyt ugyanezen osztály tiszteleti tagjává való megválasztásra ajánlom. Nem szükséges bővebben indokolnom ajánlatomat, sem jelesünk műveit felszámolnom. Közökhajtás, hogy neve a m. tud. Akadémia tiszteleti tagjai közt ragyogjon; főbb és nagyobb munkái közkézen forognak, nemzeti irodalmunk kincsének részei, s ércztáblájára immár bejegyezték. Nem kétlem, hogy I. osztályunk teljes számmal s majdan a választó közgyűlésen a m. tud. Akadémia többi osztályai is egyhangúlag fogják azon férfit a tiszteleti tagok sorába felvenni, kit mindazok tisztelete régóta környez és magasra emel, a kik nemzeti irodalmunk való érdekeit szívéükön hordják.

AZ I. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA:

BALASSA JÓZSEF budapesti gymnasiumi tanárt, kit az I. osztály már egyszer meg is választott, ismételve *levelező* tagnak ajánlja Halász Ignác I. tag. Balassa József az ifjabb nyelvész-nemzedéknek egyik legtehetségesebb és legmunkásabb tagja, s már évek óta tagja az Akadémia Nyelvtudományi Bizottságának. Midőn ismételten a legmelegebben ajánlom az I. osztályban megüresedett *levelező* tagsági helyek egyikére, első sorban azt a munkáját említem föl, melyet Akadémiánk a Lukács Krisztina-díjjal jutalmazott, t. i. „Magyar hangtanát.“ A M. Tud. Akadémia adta ki két főművét is, „A Phonetika Elemei“ s „A Magyar Nyelvjárások Osztályozása és Jellemzése“ címűt. Az előbbiben világosan és alapos készletséggel tárgyalja a hangok képzését, változásait, kapcsolatait és mindenütt magyarázza a magyar hangrendszert. Az utóbbiban neki sikerült először a magyar nyelvjárások közti összefüggést biztos hangtani törvények alapján kimutatni és ezek alapján osztályozni. Ezt a munkáját kiegészíti az Ethnographiában legújabbban megjelent fölötté becses értekezése a magyar nyelvjárások keletkezéséről. Szintén neki köszönhetjük a

Mondolat s a Mondolatra való Felelet legjobb kiadását és magyarázatát (Heinrich Gusztáv Régi magyar könyvtárában). Egyéb munkái is nagyban hozzájárultak egyes vitás kérdések tisztázásához és számos homályos nyelvi tünemény földerítéséhez. Értekezései gazdag sorozatából, melyeknek főbbjeit régebbi ajánlásom alkalmával részletesen fölseroltam, most csak néhányat említek még föl, hogy az eddigiek mellett munkásságának sokoldalúságáról tanúskodjanak: A szlavóniai magyarok és nyelvük (az ethnographiai rész a Budapesti Szemlében, a nyelvjárás leírása pedig a Magyar Nyelvőrben 1894). Adalék a magyar szókines szláv elemeihez (M. Nyelvőr 1887.) A helyesírás kérdése (u. o. 1888). Francia szók a magyarban (u. o. 1897.) A gyermek nyelvének fejlődése (Nyelvtudományi közlemények 23. kötet). Balassa teljes erejével s tehetségével a nemzeti tudomány szolgálatában áll s Akadémiánk igen jeles munkaerőt nyerne benne.

DR. KÉGL SÁNDOR egyetemi magántanárt levelező tagul ajánlja **Vámbery Ármin** tisztt. tag. Alulírt dr. Kégl Sándor urat, ki évek óta a persa nyelvet és irodalmat sajátos tanulmányai tárgyává tette, és ki e téren előnyösen működik, levelező tagnak ajánlom. Dolgozatai a következők: Tanulmányok az újabkori persa irodalom történetéből. Budapest, 1892. (*Értekezések a nyelv és széptud. köréből.* XV. 11. sz.) Teheráni emlékek, *Magyar Szalon* 1890. Utazásom Persiába, *Vasárnapi Ujság* 1890. Egy persa király háreme Edud Eddaulet herceg följegyzései nyomán, *Budapesti Szemle* 1891. Kelet szocialistái, *Magyar Szalon* 1893. Politikai irányelvek keleten nyolczszáz évvel ezelőtt, *Budapesti Szemle* 1892. Amánat és a hindusztáni dráma, *Egyet. Phil. Közöny* 1894. Egy új Dsatáka gyűjtemény, *Budapesti Szemle* 1893. Előkelő persa nők a háremben és az íróasztalnál, *Egyetértés.* 1892. Naszreddin sah uti naplója 1889-ből, *Budapesti Szemle* 1895. A *Pallas Nagy Lexikonában*: A közép- és kelet-ázsiai nyelvek és irodalmak czim alá tartozó czikkeket írta. Šeibâni ein moderner persischer Dichter des Pessimismus, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1892. Zur Gesichte der persischen Litteratur des XIX. Jahrhunderts, *Zeitschrift der deutschen Morgenländischen Gesellschaft* 1893. Šâjek, ein Satyriker des Vagabundenlebens in Irân, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1893. Mohammed Hibell-rûdi's Gami'ul tamtil die erste neupersische Sprichwörterammlung, *Zeitschrift der deutschen Morgenl. Gesellschaft* 1894. Die Memoiren eines Prinzen von Persien, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes*, 1895. Riza Kulî Xân als Dichter, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1897. Az újabb angol irodalom története, *Budapesti Szemle* 1898. Visâl und seine Söhne, *Wiener Zeitschrift* 1898.

SZILASI MÓRICZ gymnasiumi rendes tanárt és Eötvös-kollegiumbeli vezető-tanárt levelező tagnak ajánlja **Szinnyei József** rendes

tag. Szilasi Móríciz egyike a magyar és a finn-ugor hasonlító nyelvtudomány régiebb érdemes munkásainak. Három dolgozatát (*Járvulék-mássalhangzók a magyarban*, *A szótövek elmélete*, *Faludi nyelve*) Akadémiánk dícsérettel tüntette ki, egynek pedig (*Kombinált műveltető és mozzanatos ígéképzés*), a mely a legalaposabb és legrészletesebb magyar nyelvészeti tanulmányok közé tartozik, a Sámuel-díjat ítélte oda. Dolgozatai közül, a melyek legnagyobbbrészt a Nyelvtudományi Közleményekben és a M. Nyelvörben jelentek meg, az említettekén kívül figyelemre méltók: *A beczéző keresztnévek*, *Jelentéstani tanulmányok*, különféle szó- és jelentésmagyarázatok (lobban és családja, szikkad és családja, baktat, esélesap, kurgat, szontyolodik, igen, arány) és különösen a *Finn-ugor névszói összetételek*-ről szóló nagyszabásu tanulmánya, a melynek eddig csak az első (a vogul összetételekről szóló) része jelent meg. Nagyon jó szolgálatot tett Szilasi a hasonlító nyelvtudománynak a *Vogul szójegyzék* gondos összeállításával, s ez a munkája a külföldön is elismerésben részesült. Ezeken kívül említést érdemel a Simonyi Zsigmond Tüzetes Magyar nyelvtanáról írt elmemozdító ismertetése, a melyben tudományunknak sok nyílt kérdésére mutat rá; továbbá *A finn nép és hazája* című dolgozata (Budapesti Szemle 1897.) Most van megjelenőben a Nyelvtud. Közl.-ben az ő terjedelmes *Cseremis szótára*. A magyar és a finn-ugor nyelvtudományon kívül a classika philológiával is foglalkozott; így egyebek között értekezett *Homeros összetételeiről* (Phil. Közl. 1881.) és egy kötet szemelvényt fordított *Thukydides*-ből. Szilasi Móríciz itt vázolt alapos munkásságával teljesen rászolgált a levelezőtagságra, azért ismételve melegen ajánlom

AZ I. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA:

BAYER JÓZSEF-et, a Kisfaludy-Társaság tagját, a budapesti V. ker. m. kir. állami főgymnasium tanárát *levelező* tagnak ajánlja **Berczik Árpád** lev. tag. Bayer József kiváló irodalomtörténeti munkásságával már eddig is magára vonta tudományos és irodalmi köreink figyelmét. Jutalmakat nyert úgy a Kisfaludy-társaságnál, mint az Akadémiánál és művei a kritika elismerésében részesültek. Ennélfogva megújítom tavalyi ajánlatomat. Művei a következők: 1. *A nemzeti játékszín története*. Budapest, 1887. Két kötet. A Kisfaludy-Társaság által 200 arannyal jutalmazott pályamű. Kiadta a M. T. Akadémia. 2. *A magyar drámai irodalom története*. A legrégibb nyomokon 1867-ig. A M. T. Akadémia Bézsán-féle jutalmával kitüntetett pályamunka. Két kötet. Budapest, 1897. Kiadja a M. T. Akadémia.

ENDRŐDI SÁNDOR-t, **HERCZEG FERENCZ**-et, **KOZMA ANDOR**-t, a Kisfaludy-Társaság rendes tagjait *levelező* tagokul ajánlja

Vadnay Károly lev. tag. Mivel a tud. Akadémia első osztálya a szépirodalom jeleseinek köréből az utóbbi időkben csak gyéren és ritkán választott jelölteket tagjainak sorába, ennek egyebek közt az a természetes és hátrányos következménye is lett, hogy az Akadémiánál bőven létező szépirodalmi pályázatok évi termékeinek megítélése végett vagy az alosztály ugyanazon tagjait kellett túlterhelni, kettősen is elfoglalni, a mi pedig a bírálás beható voltának rovására is eshetik, vagy pedig a másik alosztályból kölcsönként segítséggel lehetett csak boldogulni, holott ugyanezekre nyelvtudományi munkák bírálása is jutott feladatul. Az akadémiai munkásság szempontjából tehát óhajtható, hogy a széptudományi alosztályban ez idő szerint üresen álló mind a négy széket betöltsük. Ez óhajlás bátorít fel arra, hogy noha ajánlásaimmal nem igen szoktam igénybe venni az osztály szíves figyelmét, most egyszerre három íróat ajánlok, a negyedik széket illetőleg nem akarván megkötni a kezemet, hogy így mások által ajánlandó érdemes írók valamelyikére szintén szavazhassak. *Ajánlottaim:*

I. *Herczeg Ferencz*, elbeszélő és színműíró, a Kisfaludy Társaság jeles és munkás tagja, ki az elbeszélés és színműirodalom terén évek óta igen jelentékeny és megérdemelt sikereket arat, eleven, értékes könyveivel pedig méltán emelkedett legolvasottabb íróink sorába. Rajzai, köztük a „Gyurkovics lányok“ a legkapósabb olvasmányok. Színművei, „A dolovai nábob lánya“-tól kezdve nagyobbára élénk tetszést arattak. Regényeiben pedig úgy poétai, mint művészi tehetségei egyre emelkedőben vannak. Ezek legjelesbikét: a „*Szabolcs házasságá*“-t nemrég tüntette ki az Akadémia az utólagos Péczely-féle nagy Regényjutalommal és a bírálati jelentés meleg dicséretével. Az Akadémia tehát csak magához lesz következetes, ha a jeles mű után annak kiváló tehetségű szerzőjét is kitiünteti.

II. *Kozma Andor*, költő és elbeszélő, a Kisfaludy Társaság termékeny és buzgó tagja, kit úgy a versírás, mint a széppróza terén már számos kötet igazi sikere emelt ki. Érzésében természetes, gondolkozásában egészséges, nyelvében magyaros, formáiban és verselésében művészi. Szatíráiban, akár versben, akár szépprózában írvák, egyaránt megvan a költői lelemény elevensége, mint az erkölcsbírálói igazság komoly volta. Noha tevékenysége folytonos és sokféle, mégis minden kiadott művén látszik a formára és tartalomra fektetett műgond. Valamint az izlés is, melyet még muló hatásra irt elmés verseiben és napi krónikaiban sem szokott soha megsérteni.

III. *Endrődi Sándor*, költő és műfordító, a Kisfaludy Társaságnak sok év óta tagja, kinek összes költeményei, (három évtizedtől kezdve), a múlt év végén jelentek meg négy nagy kötetben. Érzésében, gondolkozásában, festői színezésben, élénk természet-szeretetében sajátos vonásokkal, hangokkal és sok képzelemmel bíró költő, a mellett úgy tárgyakkban, mint műfajták kultiválásában változatos. Lantjának dalamosan pengő húrjai a legújabb időben is szaporodtak a több kiadást

ért „Kurucz dalok“ hazafias s egy rég elmúlt világ lelkét és hangjait visszaálmódó rytmikus verseivel. Továbbá számos külföldi jó költő verses műveinek hivatott fordítója. Tőle bírjuk a legnagyobb s leg-sikeresebb magyar Heine-gyűjteményt. Harminez esztendő munkássága igen érdemessé teszi a széptudományi alosztály tagságára.

Mind a hárman most vannak munkásságuk teljében és sokkal ismeretesebbek, semhogy számos köteteiket czím szerint kellene felsorolni. Továbbá mind a hárman annyi irodalmi, széptani műveltséggel bírnak, hogy bennök a széptudományi alosztály munkássága buzgó, képzett, hivatott új erőket nyerne. E meggyőződés vezet ajánlásukra.

HERCZEG FERENCZ-et, a Kisfaludy-Társaság rendes tagját *levelező* tagul ajánlja Gyulai Pál r. tag. Ajánlom I. tagnak *Herczeg Ferencz*-et, a Kisfaludy-Társaság r. tagját, az *Új Idők* szerkesztőjét és országos képviselőt. Herczeg az újabb regény- és beszélyírók között kiváló helyet foglal el. Mintegy tiz év alatt számos regényt és beszélyt bocsátott közre. *Fent és lent*, regény két kötetben (1890). *Mutamur*, elbeszélések (1892); *Simon Zsuzsa*, regény egy kötetben (1893); *A Gyurkovics-leányok*, elbeszélések (1893); *Napnyugati mesék*, elbeszélések (1894); *A Gyurkovics-fiúk*, elbeszélések (1895); *Szabolcs házassága* (1896); *Első fecske s egyéb elbeszélések* (1896). Előkelő könnyedség s bizonyos művészi pongyolaság jellemzik Herczeg elbeszélő módját, mely egy finom társalgó hatását teszi az olvasóra. Néhány sorral jó tud jellemezni helyzetet és alakot s elbeszélése nyugodt folyamat nem zavarja se erőltetett páthosz, se hivalkodó elmélkedés. Kisebb elbeszélései közül nem egy sikerült s a magyar társadalmi életnek egy-egy jellemző oldalát világítja meg. Regényeiben eleinte inkább egyes részletek sikerültek mint az egész, de a *Szabolcs házassága* című egészben is sikerült s teljesen igazolta az Akadémia méltánylatát, a mely e művet a Péczely-díjjal jutalmazta. A regény tárgya a magyar mágnás- és gentryvilágból van véve. Alapja érdek-házasság, melyet egy előkelő származású férfi azért köt, hogy neje vagyonával társadalmi állását fentarthassa, a nő pedig részint szerelemből, részint szerepelni vágyásból. Csakhamar elhidegülnek egymás iránt; a férj egy főrangú nőnek udvarol, a nő pedig szintén egy főrangú férfiha szeret. E négy személy küzdelméből foly a regény bonyodalma. Az egyszerű cselekvényt a szerző könnyeden, de biztosan, látszólagos közönnnyel, de belső érdeklődéssel szövi, elemzés helyett rajzol, ömlengés helyett elbeszél s a kifejlés minden czélzatosság nélkül, természetesen tárul előnkbe s épen úgy bizonyítja a szerző lélektani következetességét, mint erkölcsi érzéket. Herczeg az újabb időben a drámai költészet terén is élénk munkásságot fejtett ki. Művei sikerrel adatnak a színpadon s nyomtatásban is megjelentek: *A dolovai nábob* (1893); *A három testőr* (1894); *Honthy háza* (1897); *A Gyurkovics-leányok* (1899). E mellett, mint a Kisfaludy-Társaság tagja

többször részt vett a társaság bíráló bizottságaiban és alapos és gondosan kidolgozott bírálataival figyelmet keltett. — **UGYANÓT** ajánlja **Vadnay Károly** lev. tag. (L. e. füzet 6. lapján.)

KOZMA ANDOR-t, a Kisfaludy-Társaság rendes tagját *levelező* tagul ajánlja **Szász Károly** rendes tag. A M. Tudom. Akadémia I. oszt. B) alosztályába levelező tagul ajánlom Kozma Andort, a Kisfaludy-Társaság r. tagját. Kozma Andor a legutóbbi tíz év lyrai költői közt kétségkívül a legtehetségesebb s legtermékenyebb. Akadémiánk I. B) osztályában összesen három lyrikus van, s mind a három veteránkik már félszázad óta pengetik a lantot s harmincz év óta akadémi kusok, természetesen lankadó erővel s fogyatkozó termékenységgel. Kíváncsinos, hogy a költészet ez ága újabb erőkkkel is frissítették fel. Kozma Andor tíz év óta folytonosan, egyre növekedő erővel s fejlődő tehetséggel gyarapítja lyrai költészetünk virágos kertjét. 1889-ben jelent meg *Tegnap és ma* czím alatt első versgyűjteménye, melyet 1892-ben a második kötet: *Korképek*, 1893-ban a harmadik: *Versek*, czímmel követett; legutóbb pedig 1898-ban a legizmosabb, *Szatirák* koronázták meg. Első gyűjteményében már kész verselőnek tanusította magát. A költői forma, a hang, a mérték, a rim — megközelíté a tökéletességet. Arany János tanítványa nem szolgálai utánzója s e tekintetben határozottan felülmúlja kortársait, kiknek nagy része vagy pongyola s a forma-érzék hiányával van, vagy erőltetett és mesterkelt; az ő verse könnyen foly s mintegy önként terem. Első kötetében inkább csak a kedély s a képzelet mutatkozik, a költészet e két eleme. De később már az eszme, a megfigyelés, a humor, sőt a szatira ereje is járul ezekhez, a nélkül, hogy az előbbi tulajdonok vesztene nek valamit fényökből, vagy lankadnának erejükben. A *Korképek*ben már a leíró elem s a tanköltemény sajátságai is mutatkoznak (ezek egyike akadémiai jutalmat is nyert); elevenen jellemzi a természet képeit s az embert és a társadalmat, majd meleg szeretettel, majd humoros hangulattal, itt-ott a szatírás hang megszólalásával, ennek még marólúgja nélkül. Ez már legújabb kötetében, a *Szatirákban* lép előtérbe. Ezek nem a Horác és Juvenal szatírái bizonyára; nem oly mélyek, nem oly vérig ostorozók, még nem is komoly szigorúsággal tölők. De a classikus Róma szatírái ma nem is volnának oly kelendők, sem oly hatással nem is bírnának Annál több bennök a kedélyesen metsző humor, az éles megfigyelés s a játszi forma tökélye. Tárgyai szintoly gazdagok s az emberi, családi, társadalmi és politikai életre minden irányban kiterjedők és behatók; erősen tüntetik föl s játszva ostorozzák a mai kor gyöngeségeit, hibáit és bűneit. A lyrai költészen kívül jó sikerrel műveli Kozma az elbeszélő prózai irodalmat is két kötet (*Próza* 1893. — *Humoros históriák* 1896.) beszélyeivel s rajzaival, melyekben finom megfigyelés, humor, jellemző lélekrajz nyújt kellemes olvasmányt. Meg kell emlékezmem a napi sajtóban is

szorgalmas és sikeres működéséről. A „Nemzet”-ben hetenként ad prózai, a „Pesti Hirlap”-ban verses tárczát. Ezekben elmésen kíséri a hét eseményeit, érdekeit s hangulatát. Hogy az ilyen, hetenként kötelező dolgozatok nem mindig bírhatnak magasabb irodalmi beccsel: gondolható; de a szellem elevensége, a humor, a nélkül hogy sértővé válnék, kedélyes játsziséga s (versekben) a verselés olykor bámulatos virtuozitása sohasem hiányzik. Ez okokat és tényeket — melyeket mult évi ajánlásomból ismételtam és felhasználtam — azóta, a legutóbbi évben, folytatólagos és nem lankadó munkásságából Kozma Andornak, csak egy nagy értékű s jeles művével kell megtoldanom, mely magában is elegendő az iránta való figyelem felkeltésére. Ez, a Kisfaludy-Társaság ez évi nagygyűlésén Arany László felett tartott emlékbeszéde. A M. T. Akadémia és a Kisfaludy-Társaság e korán s váratlanul elhunyt tagjának emlékeztét felújító s örökre fentartó munka, az emlékbeszédek egy valódi példánya, úgy az elhunytnak, mint dicső atyjának jellemét, erkölcsi és írói képét, oly szeretettel mint igazsággal festi előnkbe, hogy az, az irodalmi szónoklat igazi remekéül tekinthető. Ez irodalmi munkásságon túl még egy szempont teszi ajánlatossá Kozma Andor megválasztását az Akadémiába: s ez az I. osztályban számos, évenként előforduló költői pályázatok sokasága, melyek mindegyikére 3—5 pályabíróra van szükségünk. S Kozma e téren is tiszta ítéletének s lelkiismeretes szorgalmának jeleit adta a Kisfaludy-Társaság pályázatain, melynek tagja s szorgalmas munkása. — **UGYANÖT** ajánlja Vadnay Károly lev. tag. (Lásd e füzet 6 lapján).

ID. SZINNYEI JÓZSEF hirlapkönyvtári igazgatót *levelező* tagul ajánlják Riedl Frigyes és Badics Ferencz lev. tagok. Az I. osztály B) alosztályába levelező tagul ajánljuk id. Szinnyei Józsefet, a Nemzeti Múzeum hirlapkönyvtárának igazgatóját és királyi tanácsost. Mindannyian, kik a magyar irodalommal foglalkoznak, ismerik, használják és becsülik id. Szinnyei két nagy művét: a *Repertoriumot* (négy kötet) és a *Magyar írók élete és művei* czimű, a VII. kötetig előrehaladt alapos munkáját, mely széleskörű anyaggyűjtésénél fogva még a külföldi irodalmakban sem találja párját. A magyar irodalomtörténet ez érdemes, buzgó munkásának megválasztásával — úgy hiszszük — kései elégtételt adunk az ernyedetlen tudományos munkában megöszült tudósunk s részünkről régi kötelességet rovunk le.

AZ I. OSZTÁLYBA :

NAVILLE EDE genfi egyetemi tanárt *külső* tagul ajánlják Vámbéry Ármin tisztt. és Goldziher Ignácز rendes tagok. Alulírtak Naville Ede genfi egyetemi tanár urat, korunk egyik legjelesebb egyptologusát, a XVIII-tól XX-ig élt uralkodó család halotti könyvének tudós kiadóját külföldi tagnak ajánlják.

A II. OSZTÁLYBA:

DR. FORSTER GYULÁ-t, az országos régészeti és ember-tani társulat másodelnökét *tiszteleti* tagul ajánlja **b. Nyáry Jenő** tiszteleti tag. A jeles és sokoldalú képzettségű férfiú a m. tud. egyetemen 1869-ben avatott fel doktorrá. Nemsokára a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban Hegedűs Kandid mellett nyert alkalmaztatást, kinek halála után mint miniszteri tanácsos az osztály vezetését átvette s a tudomány és művészet érdekében nevezetes érdemeket szerzett. Szakképzettsége következtetésben, a műemlékek országos bizottságának másodelnökévé neveztetett ki, mely tisztségét mai napig viseli. Amde a tudományos társulatok részéről is elismerésben részesült: beválasztatott a M. Tud. Akadémia archaeologiai bizottságába és az országos régészeti és embertani társulat másodelnökévé választott. Egyénileg mint író szerénység jellemzi. E mellett bizonyít, hogy számos igen jeles szakezikket többnyire névtelenül írt. Munkái különben a napilapokban, folyóiratokban, de legtöbbször a Budapesti Szemlében jelentek meg. Munkái közül ez alkalommal felemlítem a következőket: 1. *A Kassán fennállott nemesi convictus*. Kassa 1882. — 2. *A magyar vallásalap hajdan és most*. U. o. 1888. — 3. *A kath. clerus sérelmei 1848 előtt és után*. U. o. 1889. — 4. *A magyar tanulmányi alap hajdan és most*. U. o. 1892. — 5. *Az ingó és ingatlan műemlékekről, tekintettel a hazai és külföldi törvényhozásra*. — 6. *A legfőbb kegyúri jogról*. 1896. — 7. *Fraknoi püspök műve a magyar kegyúri jogról*. 1897. — 8. *A katolikusok autonómiájáról*. 1897. — 9. *Észrevételek a legfőbb jog, mint fentartott királyi jog tekintetében*. (Athenaeum 1897.) — 10. *III Béla király és hitvese Antiochiai Anna emlékezete*. 1898. — Az elősorolt jegyzékből is eléggé kitünik, hogy dr. Forster Gyula tevékeny művelője a tudománynak; ezért és azon nemes tette miatt, hogy a M. Tud. Akadémiának 1894-ben nagy alapítói közé lépett, bátor vagyok e nemeslelkű férfiút és író, a megüresedett egyik tiszteleti tagsági helyre ajánlani.

GRÓF ZICHY JENŐ-t *tiszteleti* tagul ajánlják Tóth Lőrincz, Vécsey Tamás rendes és Asbóth János lev. tagok. A második osztályban tiszteleti tagnak ajánljuk gróf *Zichy Jenő*-t. Évtizedeken át lelkes buzgalommal nemcsak mély érdeklődést tanusított, hanem személyes fáradozással, sőt fáradszónak tevékenységgel jelentékeny impulzív működést és sokszoros üdvös kezdeményezést fejtett ki úgy a magánéletben, mint hosszú közpályáján általán a nemzeti ipar különösen az iparművészet, a műizlés fejlesztése, a nemzeti cultura és mint a műemlékek országos bizottságának elnöke, különösen műtörténelmi hagyományaink és népszertünk terén. Legújabb ázsiai utazásai pedig, és különösen a legutolsó, oly vállalkozások, melyektől a nyilvánvaló rosszakarát és a szándékos kicsinyítés is csak bajosan tagad-

hatná meg a hazafias lelkesedésből eredő nagyszabású conceptiót úgy személyes vállalkozásban, mint áldozatkészségben és tudományos czélokban. Nem arról van itt szó, hogy elérte-e azt a nagy czélt, mely lelkesítette, a magyarok őshazájának kiderítését, oly feladat, mely a maga colossalitásában bizonyára még sok és hosszú fáradozásnak lesz tárgya, oly czél, mely tán még sokáig nem lesz elérve. Arról sem akarunk itten vitatkozni, hogy ezen czélt mennyiben közelítette meg, e feladat megoldását mennyiben vitte előre? — Mert hiszen egyfelől nem itt van ily vitának a helye, és nem ezúttal tisztázandó, hogy egyes hypothezisei mennyiben megállhatók a szaktudomány előtt, másfelől vállalkozásának eredményei is még csak kisebb részükben ismervék: de egyszerűen constatalni kívánjuk, hogy gróf *Zichy Jenő* vállalkozásának és áldozatainak komoly tudományos becsé és eredménye van legkiméletlenebb bírálóinak elismerése szerint is, hogy a magával hozott gyűjteményekben nagyértékű és tudományos becsű kincsesel gyarapította a nemzeti múzeum régészeti és ethnographiai részeit, mindez pedig a maga összességében és a mi viszonyaink közt érdem, nagy érdem, páráját ritkító érdem, és mindenesetre meghaladja azt, a mit az ügyrend a tiszteleti tagok megválasztásánál megkövetel.

A II. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA:

BEKSICS GUSZTÁV publicistát s orsz. képviselőt *levelező* tagul ajánlja **Wlassics Gyula**, rendes tag. Van szerencsém a Magyar Tudományos Akadémia II. osztályának A) alosztályába levelező tagul ajánlani Beksics Gusztávot, hazánk egyik legkiválóbb publicistáját és elsőrangú essayistáját, nagy tudományos készségségű közjogászt, nemzetiségi és társadalmi kérdéseink egyik legalaposabb ismerőjét, kultúrtörékvéseink és a magyar nemzeti állameszme lelkes előharczósát. Beksics Gusztáv nagyszabású irodalmi munkássága annyira ismert a tudományos körök előtt, hogy fölösleges érdemeit részletesen elősorolnom. Általánosan ismert irodalmi munkái közül csak néhányat említek fel: *Gladstone és a keleti válság* (1880.). — *Az egyéni szabadság Európában és Magyarországon* (1880.). — *A demokrácia Magyarországon* (1881.). — *A magyar doctrinerek* (1882.). — *Kemény Zsigmond, a forradalom és a kiegyezés* (1883.). — *Magyarosodás és magyarosítás* (1883.). — *Társadalmunk és nemzeti hivatásunk* (Censor álnév alatt, 1884.). — *Új korszak és politikai programja* (Atticus álnév alatt, 1889.). — *A dualismus története, közjogi értelme és törekvéseink* (1892.). — *I. Ferencz József és kora* (mely a Szilágyi Sándor szerkesztette „Magyar Nemzet Története“ czimű nagyszabású munka X-ik kötetének egyik részeként jelent meg legújabbban.) Beksics fordításai közül a Carrara-féle *A büntető jog tudományos programja*

czímű munka a Magyar Tudományos Akadémia könyvkiadó vállalatában jelent meg és mély hatással volt büntetőjogi irodalmunk fejlődésére. Az olasz nagy büntetőjogi írókra egyenesen ő hívta fel a büntető jogászok figyelmét és érdeklődését. Általában oly rendkívül nagy és sikeres munkásságot fejtett ki Beksies az irodalom terén, hogy valóban az Akadémia kitüntetése benne a legméltóbbat jutalmazná erkölcsi elismerésével.

Dr. **PISZTÓRY MÓR** kolozsvári egyetemi tanárt levelező tagul ajánlja **Hegedűs Sándor** rendes tag. Dr. Pisztorý Mór a kolozsvári egyetem tanára 30 év óta működik a tanári pályán és ezen hosszú időn át szakadatlan buzgalommal és fényes sikerrel művelte a tan szakát képező tudományos irodalmat. Irodalmi munkássága főleg a nemzetgazdaságtan és statisztika körébe esik. Az osztrák-magyar monarchia statisztikájáról, — mely két kiadást ért és melynek 2-ik kiadása teljesen új műnek tekintendő, — úgy dr. Konek statisztikai művében (I. kiadás 122. l.), valamint az osztrák statisztikai hivatal közlönye, a Statistische Monatschrift (X. évf. 1. f.) a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott. A Magyar Tudományos Akadémia kétszer ítélte oda dr. Pisztorýnak a *Lévay-díjat* 1885-ben és 1889-ben. „A nemzetgazdaságtan haladásáról” irt művének nemesak a jutalmat ítélte oda, hanem egyúttal kiadásra ajánlotta azt, minek folytán az meg is jelent a M. Tudományos Akadémia kiadványai sorában. „Az aranyvalutáról Németországban” irt második pályadíjnyertes műve a Budapesti Szemleben és önálló füzetben jelent meg. 1888-ban a m. tud. Akadémia nemzetgazdasági bizottságában érdekes tanulmányt mutatott be Pozsony közgazdasági viszonyairól, melynek alapján ezen bizottság tagjává választotta és a terjedelmes dolgozatot az akadémia bizottsága által kiadott megyei és városi monografiák I. kötetében közzétette. Alább közlött nagyszámú dolgozatai közül különösen kiemelem gf. Széchenyi István kereskedelmi politikájáról irt tanulmányát és Nemzetgazdaságtan czímű nagyobb kézi könyvét, mely rövid idő alatt három kiadást ért és ez időszerint a legelterjedtebb magyar közgazdasági munka. (1889—1897-ig 3 kiadás.) Statisztikai műveit főleg a közegészségügyi kérdések szempontjából a szakkörök nagyon becseseknek tekintik és e téren szerzett érdemei elismerésül az országos közegészségi egyesület 1895-ben tiszteletbeli tagjává választotta. Ide csatolva műveinek jegyzékét, azok hosszú sora igazolja, hogy a hazai tudomány művelésének szentelt hosszú életpálya jól kiérdemelt jutalmát kérem a Tekintetes Akadémiától, mikor dr. Pisztorý Mór egyetemi tanárt levelező tagul legmelegebben ajánlom. — Dr. Pisztorý Mór egyetemi tanár irodalmi munkássága. I. *Önálló eredeti művek*: 1. A tanügyi reformról. Pest, 1870. 8-ad rét 72 lap. 2. Államismerettan. Pest, 1872. nagy 8-ad rét 122 lap. 3. Az osztrák-magyar monarchia statisztikája. Budapest, 1874. kis 8-ad rét 510 lap. 4. Bevezetés az államtudományokba. Buda-

pest, 1876. nagy 8-ad rét 222 lap. 5. Az osztrák-magyar monarchia statisztikája. II. kiadás. Pozsony, 1884. 616 lap. 6. A nemzetgazdaságtan haladása és iránya az utolsó 15 év alatt. A Magyar Tudományos Akadémia által Lévy-jutalommal koszorúzott pályamunka, 1887. kiadja a Magyar Tudományos Akadémia. 400 lap. 7. Az aranyvaluta behozatala Németországban. Lévy-díjjal koszorúzott pályamű. Kéziratban. 8. Nemzetgazdaságtan, tekintettel az államháztartásra és hazai viszonyainkra. Pozsony—Budapest. 8-ad rét 376 lap. *Három kiadás 1889—1897-ig.* 9. Rövid vázlata a nemzetgazdaságtan, a váltó és kereskedelmi jog alapfogalmainak. Pozsony—Budapest 1891. 10. A kolozsvári m. k. F. J. tud.-egyetem jog- és államtudományi kara 1872—1895-ig. Az 1000. évi kiállítás alkalmára a vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter megbízásából. 11. A kolozsvári m. k. F. J. tud.-egyetem statisztikai adatai az egyetemi tanács megbízásából. II. *Önálló füzetben megjelent fölölvasások és értekezések.* 1. A nő-emancipáció Győr, 1873. 2. A lakviszonyok befolyása a társadalomra. Győr, 1874. 3. Emlékbeszéd Deák Ferencz fölött. Pozsony, 1876. nagy 4-ed rét 11 lap, a pozsonyi akadémia kiadása. 4. Pozsonyváros emlékirata a III. egyetem érdekében. Pozsony, 1880. 5. Emlékbeszéd Szlemenics Pál fölött. Pozsony, 1885. A pozsonyi „Toldy-kör” kiadványa. 6. Pozsony. Közgazdasági, közművelődési és közegészségügyi állapotok ismertetése. 1887. Budapest. Athenaeum. 79 lap. — Akadémiai felolvasás. 7. A lakás befolyása a társadalomra. A magyar orvosok és természetvizsgálók XXV. nagygyűlésén 1892-ben tartott felolvasás. Különlenyomat a nagygyűlés Évkönyvéből. 8. Gr. Széchenyi István kereskedelmi politikája. Különlenyomat a kereskedők 1898. évi évkönyvéből. III. *Tudományos értekezések:* 1. Győrváros gabona-forgalma és gabona-kereskedése. A M. T. Akadémia által kiadott statisztikai és nemzetgazdasági közleményekben. VIII. köt. 36—58. lapon. 2. Állam és társadalom. Jog- és államtudományi folyóirat. Szerk. Hoffmann Pál. I. évf., 4. füzet 317—350. lapon. 3. A jogtanodák szervezete és állapota Franciaországban. Jogtudományi Közlöny 1876. évf., 31. és 32. sz. 4. A budapesti IX. nemzetközi statisztikai congressus és a polgári és kereskedelmi jogszolgáltatás nemzetközi statisztikája. Jogtudományi Közlöny 1876. évfolyam, 46, 47, 48 és 49. sz. 5. Az állami és társadalmi intézmények befolyása az emberi életre. Budapesti Szemle 1877. évfolyam, 29. sz., 19—69. lapon. 6. Győrmege és város egyetemes leírásában a következő fejezeteket írta: Győrmege és város vagyoni állapota és keresetmódja. Szegényügy és humanisztikai intézmények. — Ipar és kereskedelem. 1874. 177—189. és 317—331. lap. 7. Egy statisztikai emlék a gőz jubileuma alkalmából. Nemzetgazdasági Szemle V. évfolyam 1881, 4. füzet 74—109. lap. 8. Az aranyvaluta elmélete és Németország újabb valuta rendszerének következményei. Nemzetg. Szemle XI. évfolyam, 3. füzet 161—173. lap. 9. A rabszolgaság hajdan és most. Felolvasás. Pozsonyvidéki Lapok 1883. évi 11 évfolyam 146—148.

sz. 10. Socialismus és anarchia. Felolvasás. Pozsonyvidéki Lapok 1887. évfolyam 239—242. lap. 11. Megemlékezés dr. Konek Sándorra. „Hon“ 1882. évi augusztus 10. sz. Tárcazacikk. 12. Statisztika és logika. Budapesti Szemle 1892. évf. 70. kötet. 13. A valuta kérdés hazánkban. A magyar kereskedők évkönyve 1890. évf. 14. Gf. Széchényi István emlékezete. Ünnepi beszéd a kolozsvári kereskedők és kereskedő ifjak ünnepén 1897. ápr. 9.

A II. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA:

Dr. **CZOBOR BÉLA** lev. tagot *rendes* tagul ajánlja **Fejéropataky László** r. tag. Czobor Béla 1881. év óta tagja a M. T. Akadémiának, melynek működésében mindenkor tevékeny részt vett. Munkásságát megválasztása óta teljesen szaktudományának, a keresztény műarchaeológiának szenteli, melynek az Akadémiában egyedüli képviselője. Úgy egyetemi tanári minőségében, mint a műemlékek orsz. bizottságánál elfoglalt előadói állásánál fogva szaktudományát elméletileg és gyakorlatilag kiváló módon műveli. Szakfolyóiratokban megjelent kisebb értekezésein kívül különösen kiemelendők a következők: *A keresztény archaeologusok congressusa* (1895); *A magyar koronázási jelvények leírása* (1896); *A történelmi kiállítás* (1898); *Egyházi emlékek a történelmi kiállításon*, 76 ábrával (1898). Ő a szerkesztője a „*Magyarország történelmi emlékei az ezredéves orsz. kiállításon*“ című, magyar és német nyelvű diszkiadványnak, melynek tetemes részét ő írja. Több emlékbeszédében, úgymint Ipolyi Arnold fölött (1889), Pauer János fölött (1890) és a legterjedelmesebben, melyet Giovanni Battista de Rossi felett mondott (1896), széleskörű ismereteiről és a keresztény archaeologia leghivatottabb műveléséről ad számot. Kiváló ismeretei vannak kivált az egyházi sphragistika és epigraphika terén. Irodalmi munkássága által szerzett nagy érdemeivel versenyeznek azon eredmények, melyeket szakkiallítások szervezése terén ért el. Az elméleti ismereteknek terjesztése, a tudománynak népszerűsítése s a műrégészeti érzéknek a közönségben való fejlesztése épp úgy érdemes az Akadémia elismerésére, mint a tudománynak elméleti úton való művelése. Minthogy Czobor Bélának mindkét téren szerzett érdemei ismereteseek, az ajárló meg van győződve, hogy azoktól az elismerést az Akadémia sem vonja meg, annyival is inkább, mert az akadémiai rendes tagok sorában az egykor oly nagy mértékben képviselt archaeologiai szaknak ez idő szerint kívül csak egy képviselője van.

Dr. **ZSILINSZKY MIHÁLY** levelező tagot *rendes* tagul ajánlja **br. Nyáry Jenő** tiszteleti tag. Dr. Zsilinszky Mihálynak a rendes tagok sorába leendő felvételét hozom javaslatba. Egyik legrégibb és

legmunkásabb tagja az Akadémiának. Húsz éve mult, hogy levelező tagnak megválasztaték. Azon fáradhatlan tudósok közé tartozik, a ki daczára nagy elfoglaltságának, minden szabad idejét a tudománynak szenteli. Különösen mint protestáns vallás-történetirő emelkedett jelentékeny magasságra. Mint ilyen, valóban maradandó becsű műveket alkotott. Nagyobb munkái: 1. *A magyar országgyűlések vallásügyi tárgyalásai*, eddig megjelent IV. kötet, kiadta a protestáns irodalmi társaság. Budapest, 1880—1893. 2. *Egy forradalmi zsinat története 1707—1715*. Budapest, 1886. 3. *A linczi békekötés és az 1647-iki vallásügyi törvényezik története*. Budapest, 1890. 4. *Csongrád vármegye története*. 1896—1897. Eddig megjelent két kötet. Kiadja a vármegye közönsége. 5. *Tájékoztató a külföldi egyetemeken magyar prot. ifjak részére tett alapítványi ösztöndíjakról*. Budapest, 1897. Kiadja az ev. egyetemes egyház. Kisebb dolgozatai közül csak a következőket említjük: A békésmegyei régészeti és művelődés-történelmi társulat évkönyvében (általa szerkesztett 12 évi folyam) megjelent történelmi czikkei. — Az Akadémiában felolvasott czikkei és emlékbeszédei. — Gr. Széchényi István és a nemzetiségi kérdés — Br. Wesselényi Miklós és a nemzetiségi kérdés. A nemzetiségi kérdés philosophiája stb. Mint író sokkal ismertebb, semhogy dicséretre szorulna. Elég, ha felemlitem, hogy a m. történelmi, a földrajzi, az országos régészeti és embertani, a heraldikai és genealogiai társaságoknak igazgató-választmányi tagjává lett; a paedagogiai társaság elnökévé; a békésmegyei művelődés-történelmi egyetel tiszteleti tagjává, a kir. m. természettudományi társulat rendes tagjává választotta. — Míg többi történetiróinkkal kitartó munkásságban vetélkedve fáradozott az anyaggyűjtésben és hazai történelmünket jeles művekkel gazdagította, addig magas állásában, mint államtitkár, minden befolyását a tudományok és művészetek felvirágoztatására szentelé. Azon jeleseink közé tartozik, kiket a magas állás soha el nem szédített: vállvetve dolgozott a többiekkel, kinek Szarvason való tanárkodása ideje óta magas hivatali állásában munkássága nemesak hogy nem csökkent, de még inkább emelkedett. Az előadottak figyelembe vételével, meg vagyok győződve, hogy az Akadémia tisztelt tagjai őt, mint a tudományos munkásság terén elismert hű bajtársukat, minden tekintetben érdemesültnek fogják találni rendes taggá való megválasztásra. — **UGYANŐT** ajánlja **Fejérfpataky László** r. tag. Zsilinszky Mihály *huszonegy év* (1878) óta tagja az Akadémiának és ezen idő alatt a történettudomány terén rendkívüli nagy és eredményes munkásságot fejtett ki. Akadémiai székét 1879-ben „*Nagy férfiak szerepe a történelemben*” czimű értekezésével foglalta el. Az *Értekezések* közt sűrűn találkozunk nagybecsű, kivált a XVII. századi vallásügyek történetével foglalkozó dolgozataival, ilyenek: *Az 1609. pozsonyi országgyűlés történetéhez* (1882); *Az 1681. soproni országgyűlés történetéhez* (1883); *Az 1637/38. pozsonyi országgyűlés története*; *Az 1646. tokaji*

tanácskozmány története; Lónyai Zsigmond és a nagyszombati tanácskozmány története; Törös János szerepe a linczi békekötésben; Az eperjesi tanácskozmány 1647/48. stb. Szintén az értekezések közt jelent meg nagyszabású emlékbeszéde: *Taine mint történétíró*. Az Akadémia adta ki „Széchenyi és a nemzetiségi kérdés” című felolvasát (Akad. Ért. 1894.). Történelmi folyóiratok telvék érdekesnél érdekesebb dolgozataival; így a *Századokban* jelentek meg a következő nevezetesebb munkái: *A magyar történétírás kezdete* (1878), *Virág Benedek mint történétíró* (1880), *Lippai György és a tokaji tanácskozmány* (1886), *Csongrádmegye főispánjai* (1891), a *Budapesti Szemlében*: *Heltai Gáspár történelmi művei* (1883); a *Hazánkban*: *Horvát István életrajza* (külön is megjelent); a *Közgazd. és Közigazg. Szemlében*: *Adatok a községek rendezéséhez* (1894); a *Történelmi Társban* számos közleménye stb. Mint külön kiadványok láttak napvilágot: *Egy forradalmi zsinat története 1707—15.* (1889); *a linczi békekötés és az 1647. évi vallásügyi törvényezikkek története* (1890); továbbá nagybecsű forráskiadványa: *Magyar országgyűlések vallásügyi tárgyalásai a reformatiótól kezdve* (három kötetben 1881—1897 közt) és végül legújabb munkája: *Csongrádmegye története* (1897). E széleskörű, fáradhatatlan szorgalommal kifejtett tudományos munkásságát méltányolta az Akadémia is, mikor néhány évvel ezelőtt a Bük-jutalmat neki ítélte oda, őt bizván meg a magyarországi protestántizmus történetének megírásával. Az elmondottakkal az ajánló Zsilinszky Mihály lev. tagnak *csakis* a történétírás terén kifejtett eredményes működését akarta legnevezetesebb munkáinak felemlítésével ismertetni; ezenkívül más tudományok terén is széleskörű munkásságot fejtett ki. A fáradhatatlan buzgóság, melyet Zsilinszky Mihály a szakirodalom és a tudományos-ság terén kifejtett, s az a bámulatra méltó szorgalma, mely magas hivatali állásaiban is talált mindig időt arra, hogy kiváló eredményekkel művelje azt a tudománykört, melynek hivatott munkása, egyenesen felhívja az Akadémiát arra, hogy méltó elismerését ez érdemes tagjától ne vonja meg. Az ajánló meg van győződve, hogy ajánlatát az elmondott okokból az Akadémia magáévá teszi

Dr. **BOROVSZKY SAMU** akad. irodaigazgatót *levelező* tagul ajánlja **Thaly Kálmán** rendes tag. Közeledvén a tagválasztások ideje, bátorkodom a II. osztály B) alosztályába levelező tagul *dr. Borovszky Samu* m. tud. akadémiai irodaigazgató urat, a magyar történelmi társulat, a magyar heraldikai és genealogiai, valamint a néprajzi társaság igazgató-választmányi tagját tisztelettel ajánlani, ki a történétírók részéről tavaly jelöltek közül, már akkor is a legtöbb szavazatot kapta, és így annál jogosabb reménynyel tekinthet most — egy évi ernyedetlen munkássága után — a választások elé. Borovszky irodalmi jelentékeny működése eredményeit részletesen elősorolja a tavalyi tagajánlási füzet; nem akarom tehát azokat itt ismételni, —

mindazáltal számos munkái közül, mint különös becsesel bírót, kiemelem *Csanád vármegye* kétkötetes monographiáját, melyet ő a M. Tud. Akadémia történelmi bizottságának megbízásából írt. E művet úgy a felhasznált eredeti kútfők bősége, mint a kidolgozás lelkiismeretessége és az előadás gondossága egyaránt a vármegyei monographiák egyik legértékesebbikévé teszik. Szerkezete, beosztása is világos, sikerült. Továbbá Borovszkynak történetkutatói s bibliographiai szakismereteiről tanúskodik ama legújabb szerencsés lelete, a melynek Hunyady Mátyás király nagyobb törvénykönyve, 1488-iki, lipcei kiadása teljes példányát köszöni Akadémiánknak könyvtára, mint egyik legbecsesb ritkaságát. (Erről írt szakjelentését a fölfedezőnek lásd a M. Tud. Akad. Értesítő 1898. évi júliusi füzetében.) Borovszky Samu, meggyőződésem szerint, mint jeles monographus és bibliographus, s általában mint alapos tudású történetbúvár és író, teljesen méltó az akadémiai tagsággal leendő kitüntetésre; mely okból tehát őt, a jelzett alosztályban üresedésben levő levelező tagsági helyek egyikére megválasztani ajánlatba hozom. — **UGYANŐT** ajánlja **Szentkláray Jenő** levelező tag. *Dr. Borovszky Samu* történetíró s jeles monographust, ki a tavalyi nagygyűlésen a II. osztály B) alosztályában a legtöbb szavazatot kapta, bátor vagyok ugyanez alosztályba újlag levelező tagul ajánlani. Legyen szabad ismételten hangoztatnom, hogy *Csanád vármegye története 1715-ig* című kétkötetes nagy munkája, melyet a M. Tud. Akadémia történelmi bizottságának megbízásából írt és bocsátott közre, egyike a legsikerültebb hazai vármegyei monographiáknak. E munkát nemcsak a tárgy szerencsés beosztása, az adatkészlet gazdagsága, lelkiismeretes pontosság és a korrekt magyar nyelvezet tünteti ki, hanem az a szigorú historiai tárgyilagosság, mely legfőbb feladatának a történelmi érdeket tekinti s az a folyékony vonzó előadás is, mely minél ritkább tudományos irodalmunkban, annál nagyobb elismerést érdemel. Mint monographus a mult év folyamán is hasznos szolgáltatokat tett azáltal, hogy a debreczeni matrikulákból kiadta a tiszántúli ref. papok sorozatát (*Tiszántúli ev. ref. papok 1597–1679*. Budapest, Athenaeum 1898.) és a debreczeni írókra s tanárookra vonatkozó adatokat (*Debreceni írók és tanárok 1588–1700*. U. o. 1898.). A *Magyarország vármegyéi és városai* című nagy monographiai vállalatban mint egyik szerkesztő résztvett a mult évben a „Nyitra vármegyéről“ szóló IV. k. szerkesztésében, mely a napokban hagyta el a sajtót s mely különösen történelmi részében e vállalat legjobban sikerült kötetei közé tartozik. Ugyancsak ő írja a Franklin-Társulat s a Révai testvérek együttes kiadásában megjelenő „Nagy képes világtörténet“ című vállalatnak azt a kötetét, mely a népvándorlás korát s a modern államok megalakulását tárgyalja. Ki kell még emelnem egy nagyfontosságú tudományos fölfedezését, melylyel hazai bibliographiáknak tett rendkívül hasznos szolgálatot, s melyet kellőképen méltányolni éppen első tudományos testületünknek, az

Akadémiának feladata. Megtalálta s a végleges elkallódástól szerencsésen megmentette *Mátyás király törvénykönyve* 1488-ik évi lipcei kiadásának teljes példányát, e nemzeti reliquia számba menő ösnyomatványt, melyből a Nemzeti Múzeum is csak néhány lapnyi töredéket őriz, s melynek felszínre vetődését Horvát István óta hiába várták szakembereink (l. e fölfedezésről szóló jelentést az Akad. Értesítő 1898. évi folyamának 339. lapján). Borovszky szakértelmes fölfedezésének köszönheti Akadémiánk, hogy a nagyértékű unicum immár az akadémiai könyvtár kincseit gyarapítja. Borovszky tehát nem csupán a történetírás terén teljesített szolgálataival válik ki, melyekkel magát a B) alosztályba leendő megválasztásra mindenképen érdemesíté, hanem e nevezetes jogtörténeti emlék fölfedezésének ténye hivatva van az A) alosztály tagjainak figyelmét is reá irányítani. Régibb munkásságát műveinek a tavalyi ajánlásomban felsorolt jegyzékében mutattam be. Általában fáradhatatlan szorgalma és tudományos képzettsége méltán tarthat számot mindnyájunk elismerésére. Ebből kiindulva újítom meg tavalyi tett ajánlásomat, annál inkább, mert monographusaink csoportja, az utóbbi évtizedben bekövetkezett halálozások következtében, nagyon meggyérült. Új munkaerőkre van szükségünk.

HÖRK JÓZSEF pozsonyi theol. akadémiai tanárt levelező tagul ajánlja **Thaly Kálmán** rendes tag. Hörk József, az ág. hitv. evang. egyház egyetemes pozsonyi theol. akadémiáján az egyháztörténet és egyházjog nyilvános rendes tanára, egyike tudományos irodalmunk ernyedetlen munkásságú régibb bajnokainak, a ki tavaly is tagjelöltjeink sorában szerepelt. Műveinek bő sorozatát az alábbi jegyzék mutatja. Ezek közül kiváló tanügy- és kulturtörténeti becsesül bir a viszontagságos múltú, de ma is virágzó jelenű eperjesi evang. kerületi collegiumnak eredeti kútfőkből, nagy szorgalommal és lelkes buzgósággal igen jól megírt, s 40 nyomott ivre menő vaskos kötetben megjelent története (l. a jegyzékben 17. sz. a.), mely mű különösen méltóvá teszi tudós szerzőjét arra, hogy őt a II. osztály B) alosztályában megüri levélz. tagsági egyik helyre megválasztásra melegen ajánljam. Hörk József, volt eperjesi ev. ker. collegiumi theol. és jogtanár, theol. dékán és collegiumi igazgató, jelenleg az ev. egyetemes egyház theol. akadémiáján, Pozsonyban, az egyháztörténet és egyházjog nyilván. rendes tanára, a *Pallas Nagy Lexikonának* munkatársa, azonkívül, hogy a „*Losonczyi Lapok*“-nak 1874-ben és 1875-ben 2–2 hónapon át helyettes szerkesztője, az „*Eperjesi Lapok*“-nak 1881-ben főszerkesztője, 1868–1899-ig összesen 17 lapnak munkatársa volt és 489 nagyobb czikket közölt, melyek közül 104 történeti tárgyú (közte 5 nagyobb *történeti elbeszélés*), a következő önálló, nagyobb műveket írta: 1. *A hű lelkipásztor jelleme*. Budapest, 1880. 4 iv. 2. *Katechetika vagyis Vallástanítástan*. Budapest, Franklin-Társulat, 1880. 6½ iv. 3. *Liturgika vagyis az istentisztelet*

elmélete. Egyházi szertartástan. Eperjes, 1882. 22 iv. 4. *A művészeti befolyása a társas életre.* Eperjes, 1883. 1 $\frac{1}{2}$ iv. 5. *A sáros-zempléni ev. esperesség története.* Monographia. Az esperesség kiadása. Kassa, 1885. 24 $\frac{1}{4}$ iv. 6. *Emléklap az eperjesi ev. templom és az eperjesi ev. ker. collegium visszaszerzésének 100 éves öröm-ünnepélye alkalmából.* Kassa, 1885. 2 iv. 7. *A nőről és a nő hármias hivatásáról.* Kassa, 1886. 13 $\frac{1}{4}$ iv. 8. *Vallástanítási tanterv az ev. elemi iskolák részére.* Az ev. tiszai kerület kiadása. Kassa, 1886. 27 $\frac{1}{8}$ iv. 9. *Az ev. tiszai kerület püspökei. Superintendensek.* Kassa, 1888. 8 iv. 10. *Beszédek és értekezések.* Kassa, 1889. 17 $\frac{1}{8}$ iv. 11. *A hős Keczer András ev. vértanú családja.* (Az „eperjesi mészárszék“ története.) A „Luther-Társaság“ kiadása. Budapest, 1890. 5 iv. 12. *Az egységes középiskola.* Szerény terv. Írta egy tanár. Budapest, 1892. 1 iv. 13. *A nagysárosi vár ura.* A „Luther-Társaság“ kiadása. Budapest, 1893. (Történeti elbeszélés.) 2 $\frac{1}{2}$ iv. 14. *Keresztény Hit- és Erkölcstan.* Írta: Zsilinszky Mihály. A második kiadást sajtó alá rendezte és némileg bővítette: Hörk József. Budapest, 1891. 67 $\frac{1}{8}$ iv. 15. *Kossuth Lajos Eperjesen.* Eperjes, 1894. 1 $\frac{1}{2}$ iv. 16. *Farkasok a juhok között.* (Történeti elbeszélés.) A „Luther-Társaság“ kiadása. Budapest, 1896. 5 iv. 17. *Az eperjesi ev. kerületi collegium története.* 3. füzet. Kassa, 1896/7. 39 $\frac{1}{4}$ iv. 18. *Petőfi vallásos világnézete.* Petőfi költészetének vallásos világnézete. Orosháza, 1898. 23 $\frac{1}{4}$ iv. 19. *A magyar ev. ág. hitv. egyház dogmái, istentisztelete, belső és külső jogi forrásai, törvényhozása, alkotmánya, szervezete, iskolái, jelenlegi beosztása, pénzügyei, vagyona, törvénykezése.* A „Magyar Jogi Lexikon“ 1-ső kötetében. Budapest, 1898. 21 $\frac{1}{6}$ iv. — **UGYANŐT** ajánlja Myskovszky Viktor levelező tag. Hörk József tanárt volt szerencsém már két év előtt Akadémiánk levelező tagjául ajánlani Történetirodalmi munkásságának eddigi eredményét, műveinek és számos tudományos értekezéseinek jegyzékét az előbbi ajánlatomhoz mellékeltem, s az idén csak ismételhetem azzal, hogy az utóbbi időben sem szünetelt az ő ernyedetlen munkakedve. Ez évi irodalmi munkálkodása abból állott, hogy eltekintve a pozsonyi Toldy-körben, Szabad Lyceumban stb. megtartott hat felolvasásától és a szak- s helyi lapokban megjelent czikkeitől, a „Magyar Jogi Lexikonban“ egy történeti részletekkel is átszőtt hosszabb tanulmánya jelent meg, és a Pallas Nagy Lexikonának pótkötetébe, mint e vállalatnak is munkatársa dolgozott.

KIRÁLY PÁL fehértemplomi főgymnasiumi igazgatót levelező tagul ajánlja Téglás Gábor levelező tag. Van szerencsém a M. T. Akadémia II. osztályának B) történettudományi alosztályában üresedésben levő három levelező tagsági hely egyikére Király Pál fehértemplomi főgymnasiumi igazgatót ajánlani. Király Pál főmunkája: A sarmizegetusai Mithraeum a M. T. Akadémia archaeologiai bizottságának kiadásában, az „Archaeologiai Közlemények“ 1886. kötetében

jelent meg. A 126 lapra terjedő és 23 tábla rajzzal illusztrált munka ma is páratlanul áll régészeti irodalmunkban s egymaga méltóvá teszi szerzőjét az Akadémia kitüntető választására. Király Pál tevékeny részt vett 1890-ig a várhelyi ásátásokban is s a hunyadmegyei történelmi régészeti társulat Évkönyvében is több szakdolgozattal működött közre. Gyulafehérvár monographiájából a bevezető kötetet Apulum név alatt boesájtotta közre s 1893-ban Daciáról a *Szabó Ferencz* plébános szerkesztésében megjelenő Történelmi földrajzi könyvtár XLVII. és XLVIII. köteteül *Dacia provincia Augusti* czim alatt két hatalmas kötetet irt, mely tagadhatatlan fogytokozásai daczára Dacia irodalmát legteljesebben egyesíti idáig. Mindezek alapján ajánlatomat bátor vagyok, egyéb kisebb jelentőségű dolgozataira utalólag, ismételtén a nagytekintetű szakosztály figyelmébe ajánlani.

Dr. MAHLER EDE egyet. magántanárt levelező tagnak ajánlja **Mykovszky Viktor** levelező tag. Van szerencsém *dr. Mahler Ede* egyetemi tanárt, az európai hírv aegyptologot és assyriologust a M. T. Akadémia II. osztályának B) történettudományi alosztályába *levelező* tagnak tisztelettel ajánlani. Dr. Mahler Ede az aegyptologia tudományos szakmájának buzgó és szakavatott művelője, e tekintetben magyar-, francia- és német nyelven számos munkát irt és közreboesátott, melyekkel méltán feltűnést keltett. Tudományos munkái közül különösen a következőkre hívom fel a M. T. Akadémia figyelmét. *A régi egyiptomiak évformái és nagy periodikus időrendszerei* című s Akadémiánk II. osztályának 1897. évi márczius 22-iki ülésében tartott értekezése megjelent az Akadémiai Értesítő VIII. kötetének 9. füzetében. *Egyiptologiai tanulmányok a chronologia köréből*, megjelent az Akadémiai Értekezések XVII. kötetének 1. számában számos egyiptomi hieroglypha megfejtésével. Azonkívül megjelent a „Zeitschrift für Assyriologie“ Bd. XI. Leipzig folyóiratában: *Der Saros-Canon der Babylonier und der 19-jährige Schalt-Cyclus derselben*. Továbbá: *Die Apisperiode der alten Aegypter* című értekezése megjelent a bécsi császári tudományos Akadémia 1894. deczember havi kiadványában. Ugyanezen Akadémia 1895-iki kiadványában megjelent: *Zur Chronologie der Babylonier, Vergleichungs-Tabellen der Babylonischen und christlichen Zeitrechnung von Nabonassar (747. vor Ch. bis 100. v. Ch.)* Végre: *Der Schalt-Cyclus der Babylonier* című értekezése megjelent a „Zeitschrift deutschen morg. Gesellschaft“ 1898-iki évfolyamában. Azonkívül kisebb értekezései és közleményei részint a tudományos folyóiratokban, részint pedig a napilapokban jelentek meg. Mindezen művei dr. Mahler Ede tudományos szakképzéséről és irodalmi buzgó tevékenységéről tanuskodnak, sőt ő az egyedüli hazánkban, ki az Egypto- és Assyriológiával tüzetesen foglalkozik s mint egyetemi tanár egyenesen e tudomány szakma művelésének szentelte magát. Levelező taggá leendő megválasztását tehát tiszte-

lettel ajánlom, és azon meggyőződésben élek, hogy Akadémiánk II. osztálya benne egy tevékeny és érdemes tagot fog nyerni. *Dr. Mahler Ede* eddig irt tudományos művei: 1. *A régi egyiptomiak évformái és nagy periodikus időrendszerei* (a M. T. Akadémia 1897.). 2. *Egyiptológiai tanulmányok a chronologia köréből* (a M. T. Akadémia 1898.). 3. *II. Ramses, az exodus faraója* (a M. T. Akadémia 1899.). 4. *A régi népek naptáiról* (Budapesti Szemle 1898.). 5. *Egyiptom művészete*. Írta Kőrösi László. Ismertetés. (Archeologiai Értesítő 1898.). 6. *A kelet ókori népeinek története*, Maspero műve alapján átdolgozta Fogarassy Albert, átnézte Goldziher Ignác Ismertetés. (Magyar Kritika, II. évf. 10. 1899.). 7. *A szúmer ősnép nemzetisége* (Ethnographia 1899.) 8. *Le rapport entre Sabe šiltanu māt mušuri et l'ir'u šar māt mušuri* (Journal Asiatique, VIII. série, XIII. T.). 9. *Untersuchung über die in der Bibel erwähnte ägyptische Finsterniss* (Sitzungsber. d. Akad. d. Wiss. Wien 1885.). 10. *Untersuchung einer im Buche „Nahum“ auf den Untergang Ninives bezogenen Finsterniss* (Sitz d. Akad. Wiss. Wien, 1886.). 11. *Untersuchung einer zu Semirjetsi gefundenen Grabinschrift* (Sitzungsbericht der Akad. der Wiss. Wien, 1887.) 12. *Der Stern mišri der Assyrer* (Sitzungsbericht der Akad. der Wiss. Wien, 1887.), 13. *Untersuchung über die angebliche Finsterniss unter König Thakelat. II. von Aegypten* (Denkschriften der Akad. der Wiss. Wien, 1888.). 14. *Die Thekaphenrechnung im Kalender der Juden* (Sitzungsbericht der Akad. der Wiss. Wien 1891.). 15. *Der Kalender der Babylonier* (Sitzungsbericht der Akad. der Wiss. Wien, 1892.). 16. *Der Kalender der Babylonier, II. Mittheilung* (Sitzungsberichte der Akad. der Wiss. Wien, 1893.). 17. *Die Apisperiode der alten Aegypter* (Sitzungsbericht der Akad. der Wiss. 1894.). 18. *Chronologie der Babylonier* (Denkschriften der Akad. der Wiss. 1895.). 19. *Chronologische Vergleichungstafeln nebst einer Anleitung zu den Grundzügen der Chronologie*, Wien 1889. (Die Zeitrechnungen der Aegypter, Alexandriner, Seleuciden, Griechen, Juden und Mohamedaner). 20. *Maimonides' Kiddus Ha-chodes*, Wien, 1889. 21. *Der Pharao des Exodus*, Wien, 1896. 22. *Der Kakkab mišri* (Zeitschrift für Assyriologie. 1887.). 23. *Zur Chronologie der Babylonier* (Zeitschrift für Assyriologie 1886.). 24. *Die Jahrrechnungen der Assyrer* (Zeitschrift für Assyriologie. 1890.). 25. *Der Schaltcyklus der Babylonier* (Zeitschrift für Assyriologie. 1890.). 26. *Der Schaltcyklus der Babylonier* (Zeitschrift für Assyriologie. 1894.). 27. *Der Saros-Canon der Babylonier* (Zeitschrift für Assyriologie. 1896.). 28. *Fortsetzung der Wüstenfeld'schen Vergleichungstabellen*. Im Auftrage und auf Kosten der Deutschen morgenländischen Gesellschaft (Leipzig, 1887.). 29. *Astronomisches aus Babylon, von Strassmaier und Epping*. Anzeige (Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft. 1890.). 30. *Der Schaltcyklus der Babylonier* (Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft. 1898.). 31. *Chronologie der Hebräer*, Wien, 1887. 32. *Der Apiscult der alten Aegypter* (Wissenschaftliche Beilage

der Allg. Zeitung. 1894). 33. *Die Zeit- und Festrechnung bei den Völkern des alten Orients* (Wissenschaftliche Beilage der Münchener Allg. Zeitung. 1894.). 34. *Die Astronomie der morgenländischen Völker* (Wissenschaftliche Beilage der Münchener Allg. Zeitung 1894.). 35. *Das Decret von Kanopus* (Transactions of the IX. Congr. of the Orientalists. London, 1892.). 36. *Der Kalender der Babylonier* (Transactions of the IX. Congr. of the Orientalists. London, 1892.). 37. *König Thutmosis III.* (Zeitschrift für ägyptische Sprache. 1889) 38. *Ramses II.* (Zeitschrift für ägyptische Sprache 1890). 39. *Die Sothis- und die Phönixperiode der alten Aegypter* (Zeitschrift für ägyptische Sprache. 1895.). 40. *Aegyptologische Studien auf dem Gebiete der Chronologie* Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes. 1898.). 41. *Materialien zur Chronologie der alten Aegypter* (Zeitschrift für ägyptische Sprache). 42. *A babylon-assyrok irodalomtörténete, és Az egyiptomiak irodalomtörténete a „Franklin-Társulat“ által kiadandó „Egyetemes irodalomtörténet“ számára.* Ezenkívül számos czikke jelent meg a külföldi és hazai napilapokban. Dr. Mahler Ede assyriai és egyiptomi kutatásainak fényes eredményeiről, C F Lehmann a „Zeitschrift für Assyriologie“ XI. kötetében így nyilatkozik: „... Dadurch wird für eine bisher unerreicht frühe Zeit eine Kontrolle der von Mahler auf den von ihm ermittelten Schalt-Cyklus der Babylonier aufgebauten Vergleichungs-Tabellen der babylonischen und christlichen Zeitrechnung ermöglicht, eine Kontrolle, die wiederum zu einer glänzenden Bestätigung von Mahler's Berechnungen führt.“ Továbbá: Meyer's Mittheilungen IX. 325. lapján: „in welcher Meyer zu dem Resultate kam, dass seine Untersuchung „eine Bestätigung der Annahme Mahler's erbracht habe, wie sie glänzender nicht gedacht werden kann. Sie werden fortan als völlig gesichert gelten können.“

Dr. SZENDREI JÁNOS-t, az országos régészeti és ember-tani társulat titkárát levelező tagul ajánlja b. Nyáry Jenő tiszteleti tag. A tudós régész, historikus és kulturtörténétirő érdekében, a kit mult évben is ajánlatba hoztam, ismételten azzal a kérrrel bátorkodom fordulni akadémiai tisztelt tagtársaimhoz, hogy őt az ideí választás alkalmával a levelező tagok sorába felvenni kegyeskedjenek. Dr. Szendrei, ki a m. tud. Akadémia két bizottságának tagja, az országos régészeti és embertani társulatnak 12 év óta titkára, a m. történelmi társulat igazgató választmányi tagja, az ezredéves kiállítás alkalmával kiváló érdemeket szerzett, számos nagyobb és kisebb művet írt, melyek egy egész kis könyvtárt tennének ki, folyvást tudományos felolvasásokat és előadásokat tart, melyek mind öregbítésére válnak a tudománynak, az 1900-iki párisi kiállításon a magyar történelmi csoport egyik rendezőjének van kinevezve. Igen sikeres tudományos működésének legújabb jeles eredményeként felemlitem a millenniumi kiállításon általa rendezett hadtörténelmi csoportról kiadott „Magyar

hadtörténelmi emlékek“ czimű terjedelmes munkáját, továbbá 1898-ban megjelent „*Magyar műkincsek*“ II-ik kötetét, melyben a bécsi udvari fegyvergyűjteményt ismerteti, s a most sajtó alatt levő Miskolc város történetének II-ik kötetét. Mindezek alapján öt levelező taggá leendő megválasztásra ez alkalommal is ajánlom.

A II. OSZTÁLYBA:

PESSINA ENRICO nápolyi egyetemi tanárt *külső* tagul ajánlja **Fayer László** lev. tag. Pessina Enrico olasz jogtudós, volt igazságügyminister, olasz felsőházi tag, a nápolyi egyetemen a büntetőjog tanára, született Nápolyban 1828-ban. Általános feltűnést keltett fiatal korában megjelent „*Quadro storico dei sistemi filosofici*“ czimű munkája. Európai híreik Pessina következő munkái: „*Ricerche sulla filosofia morale degli antichi*“ (Nápoly 1860); „*Della pena di morte*“ (Torino 1863); „*Sviluppo storico della dottrina dell' espiiazione, come fondamento del diritto di punire*“ (Nápoly 1863); „*Elementi di Diritto penale*“ (Nápoly 1865); „*Filosofia e Diritto*“ (Nápoly 1868); „*Dei progressi del Diritto penale in Italia al secolo XIX.*“ (Firenze 1868); „*Riflessioni sul codice penale belgico del 1867*“ (Nápoly 1868); „*Sul naturalismo e le scienze giuridiche*“ (Nápoly 1878) és több érdekes monographia. Pessina nagy érdeklődéssel viseltetik hazánk iránt s folytonos figyelemmel kíséri a magyar kultúra fejlődését. Büntetőjogi munkájának magyarra fordítását az Akadémia könyvkiadó-bizottsága régebben elhatározta.

Dr. **STEIN LAJOS** berni egyetemi nyilvános rendes tanárt *külső* tagul ajánlja **Schvarcz Gyula** rendes tag. Stein Lajos hazánkfia, Európa-szerte elismert kiváló tudományos érdemei révén, már a mult évben is ajánlatot kültagul a II-ik osztálynak és csakis két szavazattal maradt kisebbségben. Minthogy az Akadémia érdeke első sorban, hogy egy ily európai jelentőségű tudományos író, született magyar ember létére tagjai közé számíthassa, bátorkodom fentnevezett nagyérdemű hazánkfiát a II. osztálynak kültagul a legmelegebben ajánlani, és ugyan annyival inkább, minthogy magyar nyelven írt értekezése a „*Renaissance philosophiájának történetéről*“ pár év előtt dr. Alexander Bernát által a II. osztálynak bemutatván, az a hazai szakkörök teljes elismerésével is találkozott. Stein Lajosnak német és franczia nyelven megjelent fontosabb műveit a mult évi tagajánlások alkalmából már tüzetesebben kiemelte dr. Alexander Bernát tagtársunk; én most csak legjelentékenyebb műveinek fölemlítésére szorítkozom. A „*Psychologie der Stoa*“ 1886; az „*Erkenntnisstheorie der Stoa*“ 1888; a „*Leibnitz und Spinoza*“ 1890; a „*Nietzsche's Weltauffassung und ihre Gefahren*“ 1893 és a „*Die sociale Frage im Lichte*

der Philosophie“ 1897, mely éppen most jelenik meg francia nyelven is Párisban, — mindezen művei előkelő nevet szereztek hazánkfiának az európai tudományosságban. Ámde ha csak kisebb értekezéseit — „Antike und mittelalterliche Vorläufer des Occasionalismus“ 1887; „Das Ideal ewigen Friedens und die sociale Frage“ 1896: Origine psychique et caractère sociale de la religion 1897; „Wesen und Aufgaben der Sociologie“ 1898 és „Die menschliche Gesellschaft als philosophisches Problem“ 1899 — írta volna is meg, már azok is oly nagy figyelmet ébresztettek a tudományos világban, hogy őt mint magyar embert, már ezekért is be kellene választani a magyar tudományos Akadémiának, és ugyan már csak azért is, mert Stein Lajos alapította és adja ki Berlinben évek hosszú sora óta a világ legtekintélyesebb philosophiai folyóiratát, a melynek szakszerkesztői a világhírű Zeller, Wundt, Windelband, Erdmann, Dilthey stb. Értem az „Archiv für die Geschichte der Philosophie“ című nagy szemlét. Stein ugyancsak a társalapítója és kiadója az „Archiv für systematische Philosophie“ című, nem kevésbé jelentékeny berlini szakfolyóiratnak is. Hazánkfia tehát két elsőrangú bölcészeti folyóiratnak áll az élén, oly folyóiratoknak, a melyek fontos szolgálatokat tehetnének a magyar tudományosság szellemi érdekeinek a külföld előtt. Hogy minő tekintélynek örvend Stein Lajos Nyugat-Európában, mutatja, hogy őt — ki az „Institut international de sociologie“ egyik vezértagja — Párisban a nagy nemzetközi sociológiai congressus 1898-ban elnökévé választotta. Ismételve a legmelegebben ajánlom őt — mint megválasztandó kültagot — a II. osztály figyelmébe.

A III. OSZTÁLYBA:

DÉCHY MÓR földbirtokos urat *tiszteleti* tagul ajánlja Lóczy Lajos I. tag a m. tud. Akadémia III. osztályán üresedésben levő tiszteleti tagsági helyek egyikére. Az alapszabályok 14. §-a szerint: „A tiszteleti tagok . . . oly tudománypártoló hazafiak közül választandók, kiknek megnyerése által az Akadémia disze és java öregbedését várja . . .“ Az alapszabályok ezen rendelkezésére hivatkozva, bátorodom mély tisztelettel a tekintetes Akadémiának megválasztásra ajánlani Déchy Mór urat, ki közel harmincz év óta a földrajz természettudományi ágának lelkes művelője és pártolója. Déchy Mór következő közleményei a touristika, az általános- és statisztikai földrajz köréből valók és tanúbizonyságai lelkes buzgóságának, melyet e téren kifejtett: 1. A kartographia a bécsi világtárlaton. Földr. Közl. III. k. 2. Aus geographischen Lehrbüchern. Wien, G. G. 1878. 3. A topographiai térképek. Magy. Stat. Hiv. 1879. 4. Jelentések a párisi nemzetk. földr. kiállításról F. K. III. k., a Brüsszelben tartott földr. kongresszusról F. K., a Párisban 1889-ben tartott földr. kongr. F. K., a

londoni földrajzi kongresszusról. Budapesti Szemle 1896. 5. Sur les cartes et tableaux statistiques. Nemz. stat. k. kiadv. 6. Exposé sur le développement (1867—1877) et sur l'état actuel de l'instruction publique et des sciences en Hongrie. A közokt. Miniszt. megbíz. 7. Ueber die Wahl der Brennweiten bei photogrammetr. Arbeiten, Ztschr. f. Ph. 1891. 8. Zur Geschichte der Montblanc-Ersteigungen, Globus 1875. 9. Zur Geschichte der Monte-Rosa Erst. Glob. 1876. 10. On the choice of focal lengths in photogr. surveys Br. J. A. 1891. 11. Jelentés a Magas-Ázsiában tett utazásról F. K. 1880. 12. Gebirgsreise im Sikkim Himalaya, Peterm. G. M. 1880. 13. Über eine Reise im Sikkim Himalaya u. Mittel u. Wege um von Indien in Tibet einzudringen, Atti v. Congr. Geogr. Venezia 14. Mittheilungen über eine Reise im Sikkim Himalaya, Mitt. G. G. Wien 1830. 15. Le Massif du Kintchindjouna, S. G. Paris 1881. 16. Mountain Travel in the Sikkim Himalaya, Lond. 1880. 17. Jelentés a Magas-Tátrában tett utazásról, F. K. III. k. profilrajzokkal. 18. Új átmenetek a Tátrában. Kárp. egy. évk. 1875. 19. Aus der Hohen-Táttra, Jahrb. S. A. C. X. 1875. 20. Die Gerlachfalverspitze in der Hohen-Táttra Ztschr. D. A. V. Bd. VI. térképpel. 21. A Retyezátból, képekkel, Bp. 1882. 22. A new playground: The Transylvanian Alps, Br. F. A. 1893. 23. A Monte-Rosa, F. K. I. k. 24. A Mont-Blanc, utazási tanulmány. F. K. 1878. 25. A berni Alpok között. Természet 1877. 26. Reise im Sikkim-Himalaya. Ausland. 27. Zur Topographie des Monte-Rosa. J. S. A. C. 1879, rajzokkal. 28. Maglich in den Herzegovina Alps. Alp. J. 1889, térképpel. 29. Bergfahrten in den Alpen d. Herzegovina. Wien 1892, rajzokkal. — Déchy Mór érdemei nem csupán közvetlen irodalmi működésében rejlenek, hanem főleg abban gyökereznek, hogy beutazva Kárpátjaink, a Retyezát, Bosznia-Herzegovina, az Alpesek, a Keleti-Himalaya és különösen a Kaukázus legmagasabb régióit, a legelső fényképábrázolásokat hozta ezen egykori vagy jelenleg jégárral födött tájakról és ezekkel igen nagy körben alkalmat nyújtott ezen, nehezen megközelíthető vidékek physiographiájának megismerésére. Különösen nagy érdeméül tekintem azonban, hogy ideiglenes lakása helyéről, Dél-Oroszországból a Kaukázusba hat ízben intézett jól felszerelt, költséges expedíciókat, melyek czélja a Kaukázus glecsereinek tanulmányozása volt. Ezen utazásaival földerítette, hogy a Kaukázus glecserei jóval nagyobb kiterjedésűek, mint ezt vélték, megállapította több glecservégződésnek abszoltagasságát, a jégárfödte hágók helyzetét. Déchy Mór ezen glecsertanulmányairól a külföldi geographusok jelei, ú. m. Freshfield, Sir Clement Markham, továbbá Richthofen és Supan elismerő szavakkal nyilatkoznak. Déchy 10 előkelő földrajzi társulat levelező-, három másik társulat tiszteleti tagjául választotta, nem is szólva az alpesi klubokban viselt tiszteleti tagságairól. Déchy Mór három ízben vitt magával kaukázusi útjaira magyar szakembereket; 2-ik útjára 1885-ben néhai Loyka Hugó főgymnasiumi tanárt, mint botanikust, 3-ik útjára

1886-ban dr. Schafarzik Ferencz kir. osztálygeológust s műegyetemi magántanárt, 1898-ban 6-ik útjára dr. Hollós László főreáliskolai tanárt, mint botanikust és Papp Károly műegyetemi assistenst, mint geológust. Déchy Mór utazásai, mint magyar expedíciók említettnek az összes földrajzi társulatok közleményeiben, a világ minden művelt nyelvén. Hogy a kaukázusi utazások tudományos eredményeiről eddigelé összefoglaló munkát nem adott ki, annak egyik oka abban van, hogy a Kaukázus magas régióiban az évnek alig négy hónapjában lehet utazni, a megfigyelések és az anyaggyűjtés tehát csak évről-évre, lassankint haladnak előre. Déchy az összefoglaló munkát nyilvánvalóan csak az összes gyűjtött anyag feldolgozása s az utazási eredmények megírása után fogja kiadni. De hogy a tudományos eredmények figyelmet érdemelnek, azt a következő jelentések bizonyítják: 30. Itinerary of a Tour in the Central-Caucasus London, 1884. 31. Utazásom a Kaukázusban. F. K. 13 térképpel 32. Szabad Svaneczia, az Ingur hossz völgye. F. K. 1886. 33. Jelentések a 3-ik, 4-ik, 5-ik, 6-ik utazásomról, az utolsó sajtó alatt, Földr. Közl. 34. Ascension de l'Elbrous B. S. G. és C. A. F. Paris, 1885. 35. La Svanetie libre, Revue de géographie 1892. 36. Das Massiv des Adai Choch, Alp. Journ. 1889. Pet. G. Mit. 37. Forschungen im kaukasischen Hochgebirge. Wien, 1889. 38. Neue Forschungen im kaukasischen Hochgebirge. Wien, 1891. 39. The first ascent of Adai-Choch. Alp. Journ. 1886. 4. Mittheilungen über Bergreisen im Kaukasus I—IV. Wien, 1885—87. 41. Mineralquellen im Norden des Kaukasus. Geogr. Rund. 1895. 42. Aufnahmen im kaukas. Hochgebirge. Pet. G. M. 43. On glacier observations, esp. in the Caucasus R. G. S. 44. Ásványforrások és fürdőhelyek az északi Kaukázusban. Budapesti Szemle 1895. 45. Recherches sur l'orographie et la glaciologie du Caucase Centr. C. R. C. Paris, 1889. 46. Ueber fotogr. Landschaftsaufnahmen insb. im kauk. Hochgeb. Wien, 1887. 47. Geogr. Monatsbericht. Asien. Pet. G. M. 1898. 12. H. 48. Térképek: Map of the Central-Caucasus, based on photographs, drawings, observations by M. de Déchy, D. W. Freshfield. R. G. S. Jena, 1888. 49. A sketch map of Adai-Khokh, from drawings by M. de Déchy. London, 1886. 50. The sources of the Kuban. Expl. of the Cauc. London, 1896. A gyűjtemények feldolgozását a következő művek tanúsítják: Enumeratio florae crypt. determ. Wainio introductionemque scripsit M. de Déchy Sajtó alatt. Termr. Füzetek, 1899; 3., 4. füzet. Plantarum Caucasi novarum, auctoribus Sommier & Levier, Manipulus I, II, III. Acta H. Pelv. 1892—1894. Plante Nuove del Caucaso Bull. S. B. J. 1893. Ranunculi Caucasici. N. G. B. I. 1894. I. Ciroium del Caucaso. G. B. J. 1895. Species Caucasicae novae. N. G. B. J. 1895. Altre piante nuove del Caucaso. B. S. B. J. 1893. Una nuova Genziana del Caucaso. B. S. B. J. 1896. Utazási jegyzetek a Kaukázusból. Dr. Schafarzik Ferencztől. Földt. intézet évi jelentése 1886. — Dr. Schafarzik: Reisenotizen aus dem Kaukasus 1888. — Dr. Hollós

László: Kaukázusi gombák. Term.-tud. társ., sajtó alatt. — Mindezen publicatiók tanúbizonyságai a geographia természettudományi disciplinái iránt egy negyedszázad óta nyilatkozó érzékének, ügyszere-
tetének, buzgalmának és áldozatkészségének Hazánkban a geogra-
phiai-, életerőt és nagy költséget kívánó kutatások iránt a hajlandóság
nem valami nagy; fiatal tudósainknak ritkán nyílik alkalmuk, hogy
távoli vidékeket megismerjenek és ismeretkörüket gyarapítsák E téren
Déchy Mór jeles példával járt elől. Nemcsak maga utazott sokat, ha-
nem nagy költséggel utaztatott szakembereket. A Kaukázus physikai
viszonyainak földterítésében határozottan nagy érdemei vannak. Kultu-
rális téren hazánk javára még sokat várhatunk tőle. Eddigi érdemeiért
és a tőle még várt törekvések reményében bátorkodom Déchy Mórt
a tekintetes Akadémiának tiszteleti tagul ajánlani.

KRUSPÉR ISTVÁN rendes tagot, nyugalmazott műegyetemi
tanárt, a műszaki tudományok magyar művelőinek nesztorát. *tiszteleti
tagul* való megválasztásra ajánlják: **Hollán Ernő** t. t. és **Lipthay
Sándor** r. t. Kruspér István félszázaddal ezelőtt foglalta el tanszékét
a kir. József ipartanodán, a mely azóta a műszaki tudományok magyar
egyetemévé fejlődött és egy emberöltőn át kifejtett tudományos mű-
ködésével jelenlegi mérnöki generationknak nevelésére mélyreható,
üdvös befolyást gyakorolt. Érdemei sokkal ismeretesebbek a t. Aka-
démia előtt, a mely őt már negyven évvel ezelőtt tagjai sorába iktatta
és a Geodeziáról irt művét már 1869-ben nagy díjjával tüntette ki,
semhogy azokat ajánlatunk támogatására újból részleteznünk kellene.
Csak nagy vonásokban jelezzük sokoldalú tevékenységét a tanári
pályán, a mely főtárgyán — a geodézián — kívül, régebben a mathe-
matikára, a mechanikára, sőt a mechanikai technológiára is kiterjedt
és kiemeljük előadásainak magas, tudományos színvonalát, a melyről
volt tanítványai még ma is annyi hálával és elismeréssel szólnak.
Csak emlékeztetünk kiterjedt irodalmi működésére, a mely két kiadást
látott geodéziai kézikönyvén kívül ama számos kisebb értekezésben
nyilvánult, a melyeket a „Műegyetemi Lapok“, a „Természettudo-
mányi Közöny“, az „Értekezések a matematikai tudományok köré-
ből“, a „Poggendorf Annalen“ és a párisi „Comité des Poids et
Mesures“ kiadványaiban közzétett. A t. Akadémia előtt ismeretese-
k udományos műszerei is, nevezetesen szintező és távolságmérő mű-
szere, planimeterje, termochronometerje, hordozható szigorú mérlege
és vacuum-mérlege, a mely utóbbiakkal a külföldön szintén sok elis-
merést aratott. Köztudomásúak végre a közügyek terén szerzett ér-
demei, a melyeket a mértékhitelesítés ügye körül, mint az erre hivatott
magyar bizottság hajdani igazgatója és mint a nemzetközi métercon-
ferentiának és bizottságnak volt tagja, szerzett. Alapszabályaink 14.
§-ának rendelkezése, a mely szerint a tiszteleti tagok oly jeles tudósok
közül is választandók, a kik a tudomány körül érdemeket szereztek,

bizonyára a legszigorúbb értelmezéssel ráillik Kruspér Istvánra, a III. osztály jelenlegi rendes tagjainak szeniorára s pályája végén a t. Akadémia sem fogja megtagadni elismerő kitiüntetését az ősz tudóstól, a kinek nagy érdemeit ő felsége a király magas kitiüntetésekkel már régebben méltányolta és a ki többek között a francia becsületrend tiszti keresztjének is birtokosa.

A III. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA:

Dr. **BUGARSZKY ISTVÁN**-t, a m. k. állatorvosi akadémia ny. rendkívüli tanárát, és a tudomány-egyetemen az elméleti chemia magántanárát a III-ik osztály A) alosztályába *levelező* tagul való megválasztásra ajánlja **Than Károly** r. tag. Középiskolai tanulmányait az újvidéki főgymnasiumban fejezte be. Felsőbb tanulmányait, mint a középisk. tanárképezde tagja, a budapesti tud. egyetemen és a műegyetemen végezte. A tud. egyetemen a chemiából, physikából és ásványtanból 1891-ben bölcsészetdoktorrá, 1894-ben pedig az elméleti chemia magántanárává avattatott fel. Az 1891-ik év óta az állatorvosi akadémián chemiai asszisztens, 1893 óta pedig segédtanár ugyanott. és 1898-ban czimzetes és jelleges rendkívüli tanár ugyanez intézetben. E közben több külföldi egyetemet látogatott meg. 1896-ban pedig egy félévét Nernst göttingai tanár új laboratoriumában töltött, hol elméleti és kísérleti tanulmányokkal foglalkozott. Doktorrá avatása óta számos tudományos vizsgálat eredményét tette közzé, melyek nagyobb részt a m. tud. Akadémia kiadványaiban és ezenkívül az Ostwald-féle „Zeitschrift für physikalische Chemie“ czimű folyóiratban is megjelentek. Eddigi dolgozatai a következők: 1. *A bázisok sebességi coefficienséről*, Math. és Természett. Értesítő VIII. k. 1891. 2—4. Három folytatólagos értekezés a következő czimen: „*Vizsgálatok a chemiai statika köréből.*” U. o. X. k. 180. és 300. 1., továbbá XI. k. 349. 5. *Adatok a sókeverékek vizes oldatának elméletéhez* Liebermann Leo társaságában. U. o. XI. k. 221. 6. *Új módszer a brom és chlor quantitativ elválasztására*. U. o. XIII. 276. 7. *Adatok a szabad energia változásához chemiai rearsioknál*. U. o. XV. 37. *Új módszer a vérséjtek és vérplasma térfogat szerint mért mennyiségének meghatározására*. Tangl Ferencz társaságában. Veterinarius 1896. június. 9. *A fehérjenemű anyagok, sósav natriumhydroxyd és konyhasó lekötő képességéről*, Liebermann Leo társaságában. Math. és Természett. Értesítő XVI. k. 218. 1. 10. *A vérsavó molekularis koncentrációjáról*. Tangl Ferencz társaságában. U. o. XVI. k. 253. 1. 11. *Traube Izidornak a halmazállapot és oldat elméletre vonatkozó vizsgálatairól*. M. chemiai folyóirat VI. k. 71. 1. E dolgozataiban az 1., 2., 3., 4. és a 7-ik számúakkal, az elméleti chemia fontos problémáinak megoldásában kiváló sikerrel működött közre, és a chemiai mechanika kérdéseinek tisztázásához lényeg-

gesen hozzájárult. Kiváló elismerésre méltó 7-ik számú dolgozata, a melylyel egyes chemiai folyamatokra nézve nagy gonddal határozta meg a szabad energia csökkenésének értékét (a chemiai rokonságot.) E dolgozata az ilyen irányú eddigi kísérleteket szabatosság és teljesség tekintetében jóval meghaladja, és az elméleti chemiában a legfontosabb kérdések egyikének megoldását mozdította elő. Többi dolgozatai az általános chemia újabb tételeinek érdekes alkalmazásai a gyakorlat kérdéseire. Munkálatai kétségtelen tanúságot tesznek alapos képzettségéről, önálló tudományos gondolkodásáról és kiváló képességéről az elméleti bűvárkodásban, továbbá arról is, hogy e téren buzgó tevékenységet fejtett ki. Levelező taggá megválasztása tudományos törekvésének nemcsak méltó elismerése lenne, hanem buzdításul szolgálna további tevékenységének, mely a hazai tudomány fejlődésének javára válna.

TÖTÖSSY BÉLA műegyetemi tanárt *levelező* tagul ajánlja Rados Gusztáv I tag. Tötössy a hazánkban sajnálatosan kevésbé művelt projektív geometriának egyik régi, lelkes és hivatott művelője, a ki bűvárlataival a geometriának nem egy fejezetét figyelemre méltó módon gazdagította. Már legelső dolgozatában, a melyet a „Mathematische Annalen“ című szakfolyóiratban közzétett, a felületek elméletében — egy a leküzdendő nehézségeknél fogva — nehezen hozzáférhető és ezért kevésbé művelt részét, a negyedrendű felületek elméletét számottevő módon fejlesztette. A negyedrendű felületek általános elmélete még ez ideig nincsen kifejtve, azért kíváncsok és az általános elmélet kifejtésére szükséges is, hogy e felületeknek lehető kiterjedt osztályai tanulmányoztassanak. Tötössy a negyedrendű felületek egyik fontos osztályára, a visszatérő (kuspidális) kúpszelettel ellátott felületekre nézve minden lényeges kérdést megoldott; tárgyalta azoknak projektív előállítását, megvizsgálta singularitásaikat, a rajtuk fekvő egyeneseket, kúpszeleteket és harmadrendű síkgörbákat és végül ezeknek alapján osztályozta is azokat. Tötössy az irodalomban általánosan elterjedt nézettel ellentétben legelőször mutatott példát oly algebrai felületre, a melynek minden síkmetszésében visszatérő pontja van. Erre az érdekes felületre a visszatérő (kuspidális) éllel ellátott negyedrendű torzfelületek tanulmányozása vezette. A tőle talált aziaális collineáció beható tárgyalásával a Steinerből eredő biaziális collineationak fontos általánosítását adta, a melyben a rögzített elemek egy-egy izolált elemet és egy-egy végtelen sok elemből felépülő egy-dimensziós alapalakzatot szolgáltatnak. A felületek általános elméletében érezhető hiányt pótol amaz értekezésével, a melyben a magasabbrendű érintő síkoknak a felülettel való metszéspontjait, annak singuláris pontjait s ezekben a polárfelületeknek, valamint a Hesse-féle felületnek viselkedését tanulmányozza, miközben arra az érdekes eredményre jutott, hogy a maximális rendszámán

érintő sík metszésidoma egyenesekből van összetéve. Végül még meg kell emlékeznem arról is, hogy Tötössy a tőle tanulmányozott felületekről és graphikai eszközökről igen sikerült új modelleket is készített, a melyek a kivitel szabatosága és eleganciája tekintetében a hasonló czélú és tudományos szakkörökben nagyrabecsült Brill-féle modellekkel vetekednek. Tudományos dolgozatainak lajstroma a következő: 1. *Ueber die Fläche vierter Ordnung mit Cuspidalkegelschnitt*. Math. Ann. 1882. 2. *Egy negyedrendű torzfelületről*. Math. és természettud. Értesítő I. kötet 1882. 2a) *Ueber eine Regelfläche vierter Ordnung*. Math. und Naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn. I. kötet. 1882. 3. *A harmadrendű alapalakzatok egy speciális kollinéaciájáról*. Math. és természettud. Értesítő II. kötet. 1883. 3a) *Ueber eine specielle Collineation der Gebilde dritter Stufe*. Math. u. Naturw. Berichte aus Ungarn. II. kötet. 1883. 4. *Recension über Dr. Guss. Ad Victor Peschka's Darstellende u. projektive Geometrie*. Zeitschrift für Math. u. Naturwissenschaftlichen Unterricht. Bd. XIX. 1888. 5. *A parabola projektív előállításáról*. Math. és physikai lapok. I. kötet. 1892. 6. *Involutorius pontsorokról*. Math. és physikai lapok. I. kötet. 1892. 7. *Algebrai felületek magasabbrendű érintősíkjai*. Mathem. és természettudományi Értesítő XVI. kötet 1898. 8. Kisebb cikkek a Math. és physikai lapokban. 9. Geometriai cikkek a Pallas Nagy Lexikonában. 10. Bolyai *Tentamen etc.* I. kötetének rajzai. 1897. 11. Közreműködés Bolyai *Tentamen etc.* II. kötetének kiadásában. Modellek és eszközök: 1. Egy speciális negyedrendű torzfelület fonalmintája. 1882. 2. Schäffer-féle felület modelljének tervezete és szerkesztése. 1895. (a modellt magát Balog főreáliskolai tanár készítette.) 3. Gömbvonalzó 1896.

A III. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA:

HALAVÁTS GYULA m. kir. főgeológust *levelező* tagnak ajánlja Lóczy Lajos I. tag. A geológusok tüzetes munkája szolgáltatja az anyagot és az alapot a tudományos földrajz nem egy disciplinájához. Hazai geológusaink fáradságos munkálkodásán épülnek fel pontos ismereteink Magyarország földjének szerkezetéről, arczulatáról. Halaváts Gyula azon geológusaink közül való, kiknek legtöbbet köszönhet a physikai-földrajz. Ő a Nagy-Magyar-Alföld és az ezt környező halomvidék specialistája. 24 év óta termékeny írói munkásságot fejt ki s számos művei közül azok, melyekben az alföld artézi kútjainak anyagát dolgozta fel, s megvilágította a magyar síkság altalajának természetét, melyről a legújabb időkig téves felfogás uralkodott, — maradandó becsűek. Tőle származik az Alföld Duna és Tisza közötti részének geológiai leírása, melylyel a M. T. Akadémia pályadíját nyerte el. Alapos ismerője Halaváts Gyula a magyarországi

neogén faunának. Végül szorgalmas munkása a hazai archaeológiának is. Irodalmi munkái időrendi sorban a következők: 1. *Selmeczbánya andesin-basaltjai*. Földtani Közlöny V. k. 1876. 2. *Felső-Lapugy mediterrán faunája*. F. K. VI. 1878. 3. *Az artézi kutak fúrásáról*. Vasárnapi Ujság XXV. 1879. 4. *A földrengésekről*. Magyarország I. 1880. 5. *Szörénymegye földt. visz.* F. K. X. 6. *A golubácsi mediterrán fauna*. F. K. X. 7. *Mediterrán koru conusok*. F. K. XI. 8. *Lokva hegység geológiája*. F. K. XI. 9. *Fehértemplom-Kubin geológiája*. F. K. XII. 1882. 10. *Tabellarische Uebersicht ungar. mediter. Gasteropoden. Verhandlungen d. k. k. Geol. Reichsanstalt*. Wien Jg. 1882. 11. *Délmagyarország neogen korú faunája*. Magyar kir. földt. int. évkönyve VI. k. Die pontische Fauna von Langenfeld. Mitth. a. d. J. k. u. g. A. Bd. VI. 12. *Jelentés az 1882. évben Versecz környékén eszközölt földtani felvételről*. Földt. Közl. XIII. k. 1882. 13. *Fehértemplom-Kubin vidéke*. Erlät. z. sp. geolog. Karte d. Länd. d. kgl. ung. Kr. (K. 15.) 1884. 14. *Jelentés az 1883. évben Alibunár-Kákova környékén eszközölt részletes földtani felvételről*. Földt. Közl. XIV. 15. *Temesmegye földtani viszonyai*. Emlékmű a magy. orv. és termész. vizsg. temesvár-buziási nagygyűléséről. 16. *Új alakok Magyarország mediterrán korú faunájából*. Természettud. Füzetek VIII. köt. 17. *Jelentés az 1884. évben Oravicza-Román-Bogsán környékén eszközölt részletes földtani felvételről*. F. K. XV. k. 1885. 18. *Umgebungen von Versecz*. (K. 14.) Erlät. z. g. Sp. K. d. L. d. u. Kr. 19. *A körmöczi pénzverde kiállítása*. Archaeol. ért. Uj. f. V. k. 20. *Délmagyarország neogén faunája*. Földt. int. évk. VIII. k. 21. *Jelentés Torontál-, Temes- és Krassó-Szörény megyék területén eszk. részletes földtani felvételről*. M. k. földt. int. évi jelentése 1885-ről. 22. *Cardium pseudo Suessi pontusi alak*. Term. Fü. X. 23. *Magyarországi valenciennesiak*. F. K. XVI. 24. *A verseczi vár*. Archaeol. értesítő. Ujf. VI. k. 25. *Az aninai öntött vasérem*. Archaeol. ért. Ujf. VI. 26. *Torontálmegye földtani viszonyai*. Torontáli gazdasági egyesület értesítője. II. évf. 2—3. sz. 1887. 27. *A német-bogsáni őskori lelet*. Archaeol. ért. Ujf. VII. k. 28. *A szentesi artézi kút*. M. k. földt. int. évk. VIII. 29. *Dognácska földtani viszonyai*. Földt. int. évi jel. 1887. 30. *A hódmezővásárhelyi két artézi kút*. Földt. int. évk. VIII. 1889. 31. *Dognácska és Vaskő földt. visz.* Föld. int. év. jel. 1888-ról. 32. *Hontmegye geológiai viszonyai*. F. K. XIX. k. 33. *Bogsán vidéke*. Földt. int. évi jel. 1889-ről. 34. *Dognácska-Vaskő bányászata*. Földr. Közl. XVIII. k. 1890. 35. *A szegedi két artézi kút*. M. k. földt. int. évk. IX. 36. *Az Aranyos hegység geol. visz.* F. i. é. j. 1890-ről. 37. *A krassómezei Aranyos hegység*. Földrajzi Közl. XIX. 38. *A csongrád-megyei artézi kutak*. Természettud. Közlem. 262. sz. 39. *A magyarországi fosszil hódmaradványok*. Természettud. Füzetek. XIV. kötet. 40. *Torontál földtani viszonyai*. Földtani Közlemények. XXI. k. 41. *Délmagyarország neogén-korú faunája*. III-ik közl. F. I. évk. X. 42. *Lupák - Szócsán - N.-Zorlenec környéke*. F. I. évi jel. 1891-ről.

43. *A herceghalmi artézi kút.* F. K. XXII. 44. *A szócán - tirnovai neogén-öböl.* F. I. évi jel. 1892-ről. 45. *Diluvium.* Pallas Lexiconja. V. k. 46. *Az Alföld artézi kútjai.* M. Mern. és Építész-egyl. Közl. XXVIII. k. *Die Artesischen Brunnen des Alföld's.* VII-ik Nemzetközi közegészs. és demogr. congr. IV. k. 47. *Miskolcz város földtani viszonyai.* F. Ki XXIV. k. 48. *Resicza keleti környéke.* F. I. évi jel. 1899-ről. 49. *Az Alföld Duna-Tisza közötti részének földtani viszonyai.* M. kir. Földtani intézet Évk. XI. k. 50. *Karánsebes geológiája.* F. I. évi jel. 1894-ről. 51. *A lederata - tibiscumi római út.* Archaeol. Ért. XVI. k. 52. *A magyarországi artézi kutak története, terület szerinti eloszlása, mélységük, vizök bőségének és hőfokának ismertetése.* Az 1896. évi ezredéves kiállítás alkalmából. 53. *Bács-Bodrog földtani viszonyai.* Egyetemes mongr. 54. *Buziás—Lugos környéke.* F. I. évi jel. 1895-ről. 55. *Kaptárkövek Budapest környékén.* Archaeol. Ért. XVI. k. 56. *Ötven év a gőzlokomotívval vontatott magyar vasutak történetéből.* Magyar Mernök- és Építész-egyl. Közlönye. 1897. 57. *Hol állott Mező-Somlyó vára.* Archaeol. Ért. XVII. k. 58. *Mutató a M. kir. Földtani intézet Évkönyve I—X. kötetéhez.* 59. *A hátszegi medeneze földtani viszonyai.* Földtani int. év. jel. 1896-ról. 60. *Az egri mammuth-lelet.* Földt. Közl. XVIII. 61. *A domahídi és mérki ősemlős leletek.* F. Közl. XXVIII. 62. *A budapestvidéki kavicsok kora.* F. Közl. XXVIII. 63. *Az ohába - ponori kréta-terület.* Földtani int. évi jel. 1898. — Kétségenkívül méltó érdemet jutalmazna meg és hivatott szakférfiúval egészítené ki sorait a M. T. Akadémia, ha Halaváts Gyulát levelező taggá választaná.

MÉHELY LAJOS főreáliskolai tanárt levelező tagul ajánlják **Entz Géza** és **Horváth Géza** r. tagok. — Méhely Lajos már 19 év óta buzgó és szakavatott munkása az állattannak, melyet ez idő alatt a jeles irodalmi dolgozatok egész sorával gazdagított. Mellőzve a méhészeti, tanügyi és turista-irodalom terén kifejtett tevékenységét, ez alkalommal csak szorosan vett tudományos működésére és búvárlataira akarunk röviden reámutatni, a melyeknek alapján méltán megérdemelné, hogy hazánk legelső tudományos testülete őt tagjainak sorába iktassa. Méhely Lajos azok közé a zoologusok közé tartozik, a kikben a szaktudományuk egész mezejét felölelő szélesebb látókörről mellett, megvan a kellő érzék, hajlam, tehetség és képzettség egyszerre mind a részletekbe mélyedő önálló búvárkodáshoz is. Erre vallanak már azok a dolgozatai is, melyek Erdély bogárfaunájára vonatkoznak, s a melyek az új adatok bősége mellett a fajok és fajváltozatok tüzetes kritikai megállapításával tűnnek ki. Méhely tudományos működésének súlypontja azonban a herpetológiára esik. Ő az első magyar természetbúvár, a ki jeles tehetségeit kiválóan a Reptiliák és Amphibiák alapos tanulmányozásának szentelte, s a kinek ebbeli érdemei az illetékes szakkörökben mindenütt osztatlan elismerésben részesülnek. Akadémiánk is az elismerés pálmáját nyújtotta már neki

midőn Magyarország Reptiliáiról írt monographiáját 1897-ben a Bézsán-féle jutalommal tüntette ki. E nagyszabású monographia sajnos eddig még nem jelent meg; de a bírálók egyhangú véleménye szerint oly kitünő mű, hogy bármely nemzet tudományos irodalmának diszére válnék. Úgy e munkáját, mint általában valamennyi többi herpetologiai közleményét alapos tudás, önálló kritikai felfogás és kifogástalan magyar nyelvezet jellemzik. A szöveg eme jelességeit még inkább növelik a melléje adott kitünő eredeti rajzok, melyek a maguk nemében igazán páratlanok és utólérhetetlenek, s melyeket a most élő legjelesebb külföldi herpetologusok is valóságos remekműveknek mondanak. Méhely Lajos, ki éveken át mint vidéki középiskolai tanár művelte szaktudományát, pár év óta a M. N. Múzeum állattani osztályához van szolgálattételre beosztva. Ezzel még tágabb tér nyílt jeles tehetségeinek; most már nem szorítkozik csupán csak Magyarország faunájára, hanem idegen világrészek állatfajait is tanulmányai körébe vonja. Ebbeli munkássága angol és német nyelven megjelent közleményei révén már eddig is méltán felköltötte a külföldi szakkörök figyelmét. Ennek egyik legújabb bizonyítéka az, hogy a londoni Zoological Society nemrég egyhangúlag lev. tagjává választotta. Teljes bizodalommal remeljük, hogy a külföld egyik legilletékesebb szaktestületének ehhez az elismeréséhez most Akadémiánk is hozzá fog járulni, midőn Méhely Lajost III. osztályának levelező tagjává megválasztja. Eddigi állattani dolgozatai a következők: 1. *Herpetologia Hungarica* (A magyarországi csúszómászók és kétéltűek monographiája) A m. tud. Akadémia által 1897-ben a Bézsán-féle díjjal jutalmazott pályamunka, 666 lap és 29 4° tábla (Még nem jelent meg.) 2. *A magyar fauna Bombinatorjai s egy új Triton-faj hazánkból* Math. Természettud. Közl. XXIV. k. 1891. 3 tábla 3. Ugyanaz németül a Math. u. Naturw. Ber.-ben 1892. X. 4. *Magyarország barna békái.* Math. Természettud. Közl. XXV. k. 1892. 8 táblával. 5. *A Barczaság herpetologiai viszonyai.* Adatok Brassó sz. kir. város monogr. Brassó 1892. 6 Ugyanaz német kiadásban. 7. *A nyugat-palaearctikus gótek két vérrokonáról.* Math. Természettud. Közlem. XXV. k. 1893, 2 táblával. 8. Ugyanaz németül a Math. u. Naturw. Berichte-ben 1893. X. 9. *A magyar fauna egy új mérges kígyója* Math. és Természettud. Értesítő XII k. 1894. 10 *Beiträge zur Herpetologie Transkaukasiens u. Armeniens.* Zoolog Anzeiger. Leipzig, 1894. 11. *Vipera Ursinii Bp. eine verkannte Giftschlange Europas.* Zoolog. Anzeiger 1894. 12. *Magyarország kurta kígyói.* Math. és Természettud. Közlem. XXVI. k. 1895, 2 táblával. 13. *Lacerta praticola Ev a magyar fauna egy új gyíkja.* Természettud. Füzet. XVIII. 1895. Ugyanaz németül, a Math. u. Naturw. Ber.-ben 1895, XII. 15 *A néhai Fénichel Sámuel gyűjtötte új-guineai csúszómászók.* Természettud. Füzet. XVIII k. 1895 16. Ugyanaz németül is 17. *A magyarországi farkos kétéltűek álcaí.* Természettud. Füzet. 1895. 1 táblával.

18. Ugyanott németül is. 19. *Standorte u. Verbreitung der braunen Frösche in Ungarn*. Jahresber. u. Abth. Naturw. Ver Magdeburg, 1891. 20. *Auf welchem Wege ist die Mauereidechse in Ungarn eingewandert?* Zoolog. Garten, Frankfurt a/M. 1896. 21. *Die Kreuzotter in Ungarn*. Zoolog. Anzeig. 1893. 22. *Beiträge zur Verbreitung unserer braunen Frösche* Zoolog. Anzeig. 1893. 23. *Combinator bombinus* Blgr. oder *B. pachypus* Bonap.? Zoolog. Anzeig. 1891. 24. *Erwiederung an Herrn J. v. Bedriaga* Zoolog. Anzeig. 1895. 25. *Adatok a Barcaság bogárvilágának ismeretéhez*. Orvos-Természettud. Értesítő, Kolozsvár, 1889. III. 26. *Újabb adatok Erdély s különösen a Barcaság bogárvilágának ismeretéhez*. Ugyanott, 1890. III. 27. *Carabus violaceus* L. v. Wolfi Dej. . . Ugyanott, 1891. I. 28. *Erdély új és ritka bogárfajai*. Ugyanott, 1895. 29. *Az anatómiai készítmények szárazon való eltartásának új módja*. Természettud. Közlöny, 1882. 153. 30. *Zur Herpetologie von Ceylon*. Természetr. Fü. XX. 1897. 31. *Újabb adatok Új-Guinea herpetológiájához*. Természetr. Fü. XX. 1897. 32. Ugyanaz ugyanott angol nyelven is. 33. *An account of the Reptiles and Batrachians collected by Mr. L. Biró in New-Guinea*. Természetr. Fü. XXI. k. 1898. 1 táblával. 34. *Biró Lajos herpetologiai gyűjtéséről, különösen egy új-guineai új békanemről*. Math. Természettud. Értesítő XVI. k. 2. 1898. 35. *A vadmacska*. Természet 1897. 1. és 2. sz. 36. *A vidra*. Ugyanott 1898. 11. sz. 37. *A nyércz*. Ugyanott 1898. 12. sz. 38. *Sakál és nádi farkas*. Ugyanott 1898. 20. sz. 39. *A kérődzők fejeekessége*. Ugyanott 1899. 1. és 2. sz. 40. *A méh természetrajza*. Méhészeti Lapok 1881. évf. 1., 2., 3., 5., 7. és 11. sz. 41. *A méh viaszkészítő szerve*. Méhészeti Lapok, 1880. 42. *A különböző méhegyedek nagyság- és színváltozatai*. Méhészeti Lapok, 1881. 1. és 6. sz. 43. *Előfordul-e a keresztes béka Magyarországon?* Orvos-Természettud. Értesítő, Kolozsvár, 1889. 44. *Einiges über die Kreuzotter*. Zoolog. Anzeig. 1897. Nr. 544. 45. *Érettivaru götélárvák*. (Természettud. Közl. XLII. pótfüzet.) 46. *Kétlélűek és csúszó mászók*. A Balaton tudom. tanulm. eredm. cz. mű II. k. Bpest, 1897. 47. *A szarv és agancs kérdéséhez*. Természettud. Közlöny. 1894, 302. és 303. fü. 48. *Állatok és növények egymással társulása*. Természettud. Közl. 1889. 49. *A rovarvilág befolyása a természetre, a brassói áll. főrealisk. Értesítője* 1889. 50. *A hegyi gyík kérdéséhez*. Természettud. Közlöny 1888. 225 fü.

Dr. **PERTIK OTTÓ** budapesti egyetemi tanárt levelező tagul ajánlja Mihalkovics Géza rendes tag. Van szerencsém dr. Pertik Ottót, a budapesti egyetemen a pathologia ny. r. tanárát a III. osztály B) csoportjába levelező tagul való megválasztásra ajánlani. Ajánlott 1852. december 11-én született Budapesten, hol gymnasiumi és egyetemi tanulmányait végezte. Orvostudorrá 1876-ban avattatott. Már orvostanhallgató korában 2. tanársegéd lett a kórbonecolástani, 1876—78-ban pedig a Mihalkovics tanár által vezetett fejlődéstani intézetben. Alapos

külföldi kiképztetését Párisban, Ranviernél, majd 1880-ban tanársegédi minőségében Strassburgban Waldeyernél és később Recklinghausennál (1884-ig), végre de Barynál nyerte. 1887-ben a főváros négy hónapra a Koch intézetébe küldötte. 1884-ben meghívást kapott a dublini pathologiai tanszékre; később Pasteur hívta magához; 1887-ben a vörös-kereszt és a Szent-István kórházak prosectora, a formalitások elengedésével megválasztott magántanár, 1890-ben a kórszövettan rendkívüli tanára s a fővárosi bacteriologiai intézet igazgatója, 1891-ben az igazságügyi tanács rendes, 1893-ban a közegészségügyi tanács rendkívüli tagja lett; 1892–93-ban a belügyminiszter az országos cholera-járvány ellenőrző vizsgálataival, 1893-ban a vidéki orvosok számára bacteriologiai cursus tartásával, 1894–95-ben a kultuszminiszt. a kórbonezzolástani tanszék helyettesítésével bizta meg, melyre, valamint a Rókus-kórház prosectorává 1895-ben nevezett ki. Dr. Pertik Ottó sokat fáradt az orvosi rend és közügy érdekében. Számos tudományos egyletnek levelező, rendes vagy választmányi tagja, volt titkára vagy üléslelőke. Alig van orvostársadalmi kérdés vagy mozgalom, melyet melegen föl ne karolt s lehetőleg elő ne mozdított volna. Rendkívüli popularitását a fiatal orvosi generációban azon jóindulatú erélynek köszöni, melylyel minden törekvő fiatal kartársának ügyét a szívében viseli. Egy tömör és lelkes orvosi iskolát alapított, melynek tagjai: Meisels Vilmos, Steinberger Izidor, Haberer Jonathán Pál, Kúthy Dezső, Beck Soma, Marschalkó Tamás, Machleid Gyula, Nékám Lajos, Tauffer Emil, Krompecher Ödön, Balogh Oszkár, Winternitz Arnold, Krepuska Géza, Preisich Kornél stb. maguk is számos dolgozattal léptek mesterük nyomába. Magának Pertik Ottónak nagyobb dolgozatai a következők: 1879-ben: *A dysphagia lusoria bonczteni okairól*. Orvosi Hetilap. 1879. *Párisi szövettani levelek*. Uo. 79/80. 1880-ban: *Myelin és idegvelő*. M. Tud. Akad. X. 1883-ban: *Új gurdály az orrgaratúrben*. Orv. Het. 1883. *Tárczelevelek a német orvosok baden badeni gyűléséről*. Uo. 1884-ben: *A Zsiremboliáról*. (Orvosi Hetilap-díj 1888) 1884. *A pneumococcusról*. Uo. *Az actinomycosisről*. Uo. *Tárczák a német orvosok freiburgi nagygyűléséről*. Uo. *Dr. Bary mycologiája*. Uo. *A epehólyag és a nagyl. vezetékek elsődleges rákjáról*. Uo. 1885-ben: *Vizsgálatok az actinomycosisről*. Uo. 1885. *Hagymáz körül szerzett tapasztalatok*. Uo. *Osteoplasticus multiplex carcinosis mamma scirrhus után*. Uo. 1886-ban: *Rákosan elfajult parovarialis tömlőről*. Uo. 1886. *Elsődleges epehólyag-rákról*. Uo. *A méhrák fájdalomosságának egyik bonczteni okáról*. Uo. *Új adat a gyomortágulások kóroktanához*. Uo. 1887-ben: *Urethritis et pyelitis cystica polyposa*. Uo. 1887. *Méhen kívüli terhességről*. Uo. *Az osteomyelitis diffusa infectiosa primariáról*. Uo. *Aneurysma dissecans*. Uo. *Az agytályogokról*. Uo. 1888-ban: *Ovarium dermoid rákos elfajulása*. Uo. 1888. *A vesék tömlős elfajulásáról*. Uo. *A vesetok elsődleges lipogén sarcomájáról*. Uo. *Aneurysma cordis chronicum bicameratum*. Uo. *A multiplex myclo-*

mákról. Uo. 1889-ben: *Intussusceptio ileocolica*. Uo. 1889. *Az osteoid chondroma kórszövettani szerkezetéről*. Uo. *Az emberi hashártyának idegen testek okozta gümőkórja*. Uo. *Jelentés az 1889-ik évi hagymázról*. Uo. *Elsődleges osteomyelitis infectiosa esetei*. Gyógyászat. 1889. 1890-ben: *Neurofribroma multiplex eseteiről*. Orv. Het. 1891. 1893-ban: *Jelentés a cholera-járvány alatti bact. vizsgálatokról*. Uo. 1893. *Vizsgálatok a szénsav hatásáról a tej conserválására*. Uo. *Cholera-vibriók a vízben*. Uo. *Ritkább kórbonczati leletek*. Közkórh. Évkönyv. 1889 – 93. 1894-ben: *Bevezetés a fertőző betegségek kóroktanába bacteriologiai szempontból*. Belgyógy. Kézikönyv I. 1896-ban: *Megemlékezés Pasteur-ról*. Közkór. Társ. 1896. *A Marmorel-féle antiseptikus serumról*. Orv. Het. 1896. Szerkeszti a *Magyar Orvosi Archivumot* (1892–99.).

TORMAY BÉLA gazdasági író levelező tagul ajánlja **Thanhoffer Lajos** rendes tag. Tormay Bélát, a kitünő gazdasági író, eddigi ajánlásaim és jeles irodalmi dolgozatai alapján, ezennel melegen újból ajánlom levelező tagul Akadémiánknak.

A III. OSZTÁLYBA:

FREYCINET K. L. urat, Franciaország hadügyminiszterét s volt miniszterelnökét, az Institut s az Académie Française tagját, több kitünő matematikai s mechanikai munka szerzőjét (közülök az *Essais sur la Philosophie des Sciences* magyar fordításban is megjelent), *külső tagnak* ajánlják **Szily Kálmán** r. t. és **König Gyula** r. t.

Dr. **FUCHS LIPÓT** berlini egyetemi tanárt, Dr. **KLEIN FÉLIX** göttingai egyetemi tanárt *külső tagul* ajánlja **König Gyula** r. t. A közelgő akadémiai választások alkalmából van szerencsém a III. osztályban a M. T. Akadémia külső tagjaiul ajánlani: Dr. Fuchs Lipót berlini egyetemi tanárt és dr. Klein Félix göttingai egyetemi tanárt. Az indokok azonossága késztet arra, hogy a két férfiú ajánlását egy időben és ugyanazon szavakkal tegyem meg. Akadémiánk külső tagjai sorában jelenleg német matematikus nincsen. Fuchs és Klein elismert elsőrangú képviselői két iskolának, mely a személyekben néha egy kissé ellentétes, de a tudomány továbbvitelére egyaránt üdvös működést fejt ki. Mindketten a magyar tudományosság elismerésére tarthatnak igényt, nemcsak mert a külföldön járt fiatalabb matematikus nemzedék képzéséhez jelentékenyen hozzájárultak, hanem — és talán első sorban — azért is, mert mint a két nagy nemzetközi matematikai folyóirat főszerkesztőinek, a magyar tudományos munkálatok külföldi érvényesülése leginkább nekik köszönhető.

NERNST WALTHER bölcészet-doktort, a göttingai egyetemen a physikai-chemiai intézet igazgatóját és ny. r. tanárát *külső tagul* való megválasztásra a III-ik osztályba ajánlja **Than Károly** r. t.

Nernst előbb a matematikai-physikával foglalkozott, később pedig az elméleti chemia terén páratlan sikerrel működött. E kitünő buvár jellemzésére elégséges, hogy dolgozatai közül csak a következőket soroljam fel: 1. *Zur Kinetik der in Lösung befindlicher Körper*. Zeitschrift f. phys. Chemie II. 1888 2. *Die elektromotorische Wirksamkeit der Ionen*. Uo. IV. 1889. 3. *Über die gegenseitige Beeinflussung von Salzen*. Uo. IV. 1889. 4. *Dielektricitätsconstante und chemisches Gleichgewicht*. Uo. XIII. 1894. 5. *Methode zur Bestimmung von Dielektricitätsconstanten*. Uo. XIV. 1894. 6. *Sehr schnelle Schwingungen*. Wiedemanns Annalen LX. 1895. 7. *Methode zur Bestimmung des inneren Widerstandes galvanischer Zellen* (Haagen társaságában). Zeitschrift f. Elektrochemie 1896. 8. *Die elektrolitische Zersetzung wässriger Lösungen*. Ber. d. deutschen chemischen Gesellsch. XXX. 1897. Ezek közül az 1-ső számú dolgozat egész új felfogásban tünteti fel az oldatok elméletét, melyből szerző rendkívül fontos és kísérletileg is szabatosan igazolt következtetéseket vont. Ebből kifolyólag sikerült Nernstnek a 2-ik számú és későbbi dolgozataiban, kapcsolatban a Van't Hoff-féle törvénnyel, a galvanelemek elméletét teljesen új alapra fektetnie. Egész szabatossággal kimutatta, hogy a folyadékelemekben és a galvanelemekben az elektromos energiának keletkezése, az osmosis-energiának egyenértékű és megfordítható átváltozására vezethető vissza. E buvárlataival a száz év óta vitatott, de fel nem derített Volta-féle problémát, teljes szabatossággal és világossággal oldotta meg. Ennek legfontosabb következménye volt a chemiában, az elemek abszolút elektromos potenciáljának megállapítása, mely szabatos mértéke az elemek chemiai rokonságának. E nagyszabású és korszakot alkotó buvárkódásai mellett, Nernst egy nagyjelentőségű összefoglaló munkát adott ki „Theoretische Chemie“ czímen, melynek 2-ik kiadása éppen most jelent meg. E munkának nagy befolyása volt arra, hogy a chemia eddigi empirikus irányából az exakt tudomány rangjára emelkedhetett. Nagy tevékenységet fejt ki Nernst továbbá mint szerkesztő az általa megindított „Zeitschrift für Elektrochemie“ czímű folyóiratban, valamint más tudományos folyóiratokban és nagyobb munkákban való közreműködésével. Nehány év óta a göttingai egyetemen általa megalapított „Institut für physikalische Chemie und Elektrochemie“ czímű intézetben működik. Ez intézetben a németországi önálló buvárokon kívül számos külföldi nyert kiképezést az új irányban, köztük Bugarszky hazánkfia is. A felsoroltak alapján Nernst urat mint egyikét a legkiválóbb természettudományi buvároknak, kultagrá váló megválasztásra melegen ajánlom.

Dr. **SEELIGER HUGÓ** müncheni egyetemi tanárt *külső* tagul ajánlják br. **Eötvös Loránd** rendes tag és **Kövesligethy Radó** lev. tag. Emlékezetessé akarván tenni ama, tudományos életünkre nem csekély jelentőségű ténnyt, hogy az „Astronomische Gesellschaft“ XVII.

rendes nagygyűlését 1898. szeptemberben Budapesten tartotta meg, alulirottak dr. Seeliger Hugót, ezen legkiválóbb *nemzetközi* csillagászati társaság elnökét az Akadémia III. osztályába kültagnak bátorzkodnak ajánlani. Seeliger Hugó (szül. 1849. szeptember 23-án Bielitz-Bialában) 1882 óta a müncheni egyetemen a csillagászat rendes tanára s a bogenhauseni csillagvizsgáló igazgatója. 1882 óta tagja a „Kaiserlich Leopoldinisch-Karolinische deutsche Akademie der Naturforscher“-nek; 1883-ban a bajor tudományos akadémia tagja lett; 1889 óta a berlini császári physikalisch-technische Reichsanstalt igazgatósági tagja; 1891-ben a „Royal Astronomical Society“ associate-je lett, 1895-ben a bécsi, 1897-ben a németalföldi tudományos akadémia, illetve társaság választotta meg tagnak. Az „Internationale Astronomische Gesellschaft“-nak 1896 óta elnöke. (Atyja Bielitz-Biala jogtudós polgármestere és a protestáns egyház előjárója volt. Gymnasiumi tanulmányait Teschenben végezte, az egyetemet Heidelbergben s Leipzigben járta. 1871-ben Bonnban promoveált Argelander alatt (Ueber die Bahnbestimmung von Doppelsternen), 1873-ban a bonni csillagda observatora lett, 1874-ben a német Vénus-expeditiók egyikének vezetőjeként az Auckland-szigetekre ment. 1878-ban Leipzigben habilitálta magát (Zur Theorie des Heliometers) és 1881-ben a góthai csillagvizsgáló igazgatója lett. Már a következő évben Münchenbe hívták.) Tudományos munkássága nemcsak megfigyelő és számoló, hanem kiválóan elméleti is. Egnéhány tisztán matematikai értekezéssel kívül a csillagászati műszerek elméletével foglalkozik, és különösen fontosak és általánosan ismertek ama dolgozatai, a melyek a perturbatio-elméletre és a photometriára vonatkoznak. A ζ Cancri négyszeres csillagrendszer mozgási viszonyait tárgyaló több dolgozata talán a legfontosabb, mert egészen elütően a bolygórendszerünkötől, oly testek mozgását kellett tanulmányozni, a melyek tömege egymás között közel egyenlő. Photometriai dolgozatai pedig kiderítették amaz — elméletileg előrelátott — tényt, hogy a Saturnus gyűrűje apró testecskék halmazából áll. Mint a müncheni csillagvizsgáló igazgatója kiadta ez intézetben végzett meteorológiai és földmágneses megfigyeléseket (14 kötet) és a csillagászati annaleseket. Eddig megjelent önálló munkái, értekezései és emlékbeszédei száma száz. *Szemelvények. Műszerelmélet. Theorie des Heliometers*; Leipzig, 1876. Fehlerquellen bei telegraphischen Längenbestimmungen; Astr. Nachr. Bd. 82. Ueber den Einfluss dioptrischer Fehler des Auges auf das Resultat astron. Messungen; München, Abh. XV. 3. 1886. — *Égi mechanika. Ueber die Bewegung eines Punktes, welcher von einem abgeplatteten Rotationsellipsoid angezogen wird*; Astr. Nachr. Bd. 91. Ueber die Gleichung, von deren Wurzeln die saecularen Veraenderungen der Planetenbahnelemente abhängen; Ugyanott Bd. 93. Ueber das Newtonsche Gravitationsgesetz; Uo. Bd. 137. Ueber Zusammenstösse und Theilungen planetarischer Massen; München, Abhandl. 1890. — *Photometria.*

Zur Photometrie des Saturnringes; Astr. Nachr. Bd. 109. Theorie der Beleuchtung der grossen Planeten, insbesondere des Saturn; München, Abhandl. XVI. 2. 1888. Zur Photometrie zerstreut reflectirender Substanzen Uo. Sitzber. 1888. Ueber die Extinction des Lichtes in der Atmosphaere; Uo. Sitzber. 1891. Theorie der Beleuchtung staubförmiger Massen, insbesondere des Saturnringes; Uo. Abhandl. XVIII. — ζ *Cancri* *rendszer*e. Bemerkungen über ζ *Cancri*; Astr. N. Bd. 128. Fortgesetzte Untersuchungen über das mehrfache Sternsystem ζ *Cancri*; München, Abh. XVII. 1. 1889. Ueber den vierfachen Stern ζ *Cancri*; Uo. Sitzber. 1894. Ueber die Bewegungsverhältnisse in dem dreifachen Sternsystem ζ *Cancri*; Wien, Sitzber. Untersuchung über ζ *Cancri*; Wien, Denkschr. Zur Theorie der Doppelsternbewegungen; Leipzig, 1872. — *Mathem. dolgozatok*. Ueber symmetrische Determinanten: Schlömilch Zeitschrift. Bemerkung über die allgemeine Cauchy'sche Interpolationsformel; Astr. N. Bd. 96. Bemerkung über das arithmetische Mittel; Uo. Bd. 132. Ueber die interpolatorische Darstellung einer Function durch eine nach Kugelfunctionen fortschreitende Reihe; München, Sitzber. 1890. — *A valószínűségtanból*. Ueber die Verteilung zufälliger Fehler; Astr. N. Bd. 97. Häufigkeit der Fixsternbedeckungen durch einen Planeten; Uo. Bd. 100. Vorkommen von hyperbolischen Cometenbahnen; Uo. Bd. 124. Ueber die Verteilung der Sterne im Raume; Uo. Bd. 137. Ueber die Verteilung der Sterne; München, Sitzb. 1884, 1886. Ueber die räumliche Verteilung der Fixsterne; Uo. Abh. 1898. — *Általános csillag. értekezések*. Ueber die Aberration der Fixsterne A. Nachr. Bd. 109. Die scheinbare Vergrößerung des Erdschattens bei Mondfinsternissen; München, Abh. 1896. Astronomie, in „die deutschen Universitäten.“

Die erste der beiden ist: „Die Kunst der
 Kunst“ (1801). Diese ist eine Sammlung von
 Aufsätzen, die von den verschiedenen
 Autoren der Zeit verfasst wurden. Die
 zweite ist: „Die Kunst der Kunst“ (1802).
 Diese ist eine Sammlung von Aufsätzen,
 die von den verschiedenen Autoren der
 Zeit verfasst wurden. Die dritte ist:
 „Die Kunst der Kunst“ (1803). Diese
 ist eine Sammlung von Aufsätzen, die
 von den verschiedenen Autoren der Zeit
 verfasst wurden. Die vierte ist:
 „Die Kunst der Kunst“ (1804). Diese
 ist eine Sammlung von Aufsätzen, die
 von den verschiedenen Autoren der Zeit
 verfasst wurden. Die fünfte ist:
 „Die Kunst der Kunst“ (1805). Diese
 ist eine Sammlung von Aufsätzen, die
 von den verschiedenen Autoren der Zeit
 verfasst wurden. Die sechste ist:
 „Die Kunst der Kunst“ (1806). Diese
 ist eine Sammlung von Aufsätzen, die
 von den verschiedenen Autoren der Zeit
 verfasst wurden. Die siebte ist:
 „Die Kunst der Kunst“ (1807). Diese
 ist eine Sammlung von Aufsätzen, die
 von den verschiedenen Autoren der Zeit
 verfasst wurden. Die achte ist:
 „Die Kunst der Kunst“ (1808). Diese
 ist eine Sammlung von Aufsätzen, die
 von den verschiedenen Autoren der Zeit
 verfasst wurden. Die neunte ist:
 „Die Kunst der Kunst“ (1809). Diese
 ist eine Sammlung von Aufsätzen, die
 von den verschiedenen Autoren der Zeit
 verfasst wurden. Die zehnte ist:
 „Die Kunst der Kunst“ (1810). Diese
 ist eine Sammlung von Aufsätzen, die
 von den verschiedenen Autoren der Zeit
 verfasst wurden.